

SEANCES DU MARDI 6 DECEMBRE 1988
VERGADERINGEN VAN DINSDAG 6 DECEMBER 1988ASSEMBLEE
PLENAIRE VERGADERINGSEANCE DE L'APRES-MIDI
NAMIDDAGVERGADERING

SOMMAIRE:

CONGES:

Page 600.

COMPOSITION DE COMMISSION (Modifications):

Page 600.

PROJETS DE LOI (Discussion):

Projet de loi contenant le budget du ministère de l'Emploi et du Travail pour l'année budgétaire 1988.

Interpellation jointe de M. de Clippele au ministre de l'Emploi et du Travail sur « l'augmentation des frais de gestion pour le paiement des allocations de chômage ».

Discussion générale (Reprise). — *Orateurs*: M. de Clippele (interpellation), M. Van den Brande, ministre de l'Emploi et du Travail, M. Blanpain, p. 600.

Discussion et vote des articles, p. 608.

Projet de loi contenant le budget du ministère des Classes moyennes pour l'année budgétaire 1988.

Discussion générale. — *Orateurs*: MM. De Cooman, rapporteur, Duquesne, Delloy, Van den Broeck, Content, de Seny, Capoen, Houssa, Barzin, M. Mainil, secrétaire d'Etat aux Classes moyennes et aux Victimes de la guerre, adjoint au ministre de la Justice et des Classes moyennes, p. 611.

Discussion et vote des articles, p. 623.

Ann. parl. Sénat — Session ordinaire 1988-1989
Parlem. Hand. Senaat — Gewone zitting 1988-1989

INHOUDSOPGAVE:

VERLOF:

Bladzijde 600.

SAMENSTELLING VAN COMMISSIE (Wijzigingen):

Bladzijde 600.

ONTWERPEN VAN WET (Beraadslaging):

Ontwerp van wet houdende de begroting van het ministerie van Tewerkstelling en Arbeid voor het begrotingsjaar 1988.

Toegevoegde interpellatie van de heer de Clippele tot de minister van Tewerkstelling en Arbeid over « de stijging van de administratiekosten voor de betaling van de werkloosheidsuitkeringen ».

Algemene beraadslaging (Hervatting). — *Sprekers*: de heer de Clippele (interpellatie), de heer Van den Brande, minister van Tewerkstelling en Arbeid, de heer Blanpain, blz. 600.

Beraadslaging en stemming over de artikelen, blz. 608.

Ontwerp van wet houdende de begroting van het ministerie van Middenstand voor het begrotingsjaar 1988.

Algemene beraadslaging. — *Sprekers*: de heren De Cooman, rapporteur, Duquesne, Delloy, Van den Broeck, Content, de Seny, Capoen, Houssa, Barzin, de heer Mainil, staatssecretaris voor Middenstand en voor de Oorlogsslachtoffers, toegevoegd aan de minister van Justitie en Middenstand, blz. 611.

Beraadslaging en stemming over de artikelen, blz. 623.

PROJET DE LOI (Dépôt):

Page 626.

Projet de loi spéciale relative aux institutions bruxelloises.

PROPOSITIONS DE LOI (Dépôt):

Page 626.

M. Lafosse:

- a) Proposition de loi modifiant la loi du 18 septembre 1986 instituant le congé politique pour les membres du personnel des services publics;
- b) Proposition de loi modifiant le régime de perception des amendes par la police communale.

ONTWERP VAN WET (Indiening):

Bladzijde 626.

Ontwerp van bijzondere wet met betrekking tot de Brusselse instellingen.

VOORSTELLEN VAN WET (Indiening):

Bladzijde 626.

De heer Lafosse:

- a) Voorstel van wet tot wijziging van de wet van 18 september 1986 tot instelling van het politiek verlof voor de personeelsleden van de overheidsdiensten;
- b) Voorstel van wet tot wijziging van de regeling voor het innen van boeten door de gemeentepolitie.

PRESIDENCE DE M. SWAELEN, PRESIDENT
VOORZITTERSCHAP VAN DE HEER SWAELEN, VOORZITTER

M. Vannieuwenhuyze, secrétaire, prend place au bureau.

De heer Vannieuwenhuyze, secretaris, neemt plaats aan het bureau.

Le procès-verbal de la dernière séance est déposé sur le bureau.

De notulen van de jongste vergadering worden ter tafel gelegd.

La séance est ouverte à 14 h 20 m.

De vergadering wordt geopend te 14 h 20 m.

CONGES — VERLOF

MM. Deneir, Knuts, pour raison de santé; Peeters, Vandekerckhove, pour d'autres devoirs, et Suykerbuyk, pour devoirs administratifs, demandent d'excuser leur absence à la réunion de ce jour.

Afwezig met bericht van verhindering: de heren Deneir, Knuts, om gezondheidsredenen; Peeters, Vandekerckhove, wegens andere plichten, en Suykerbuyk, wegens ambtsplichten.

— Pris pour information.

Voor kennisgeving aangenomen.

COMPOSITION DE COMMISSION

Modifications

SAMENSTELLING VAN COMMISSIE

Wijzigingen

M. le Président. — Le bureau est saisi de propositions tendant à remplacer, au sein de la commission de la Révision de la Constitution et des Réformes des Institutions,

1° M. Clerdent par M. Hasquin comme membre effectif, et M. Hasquin par M. Vandenhautte comme membre suppléant;

2° M. Wyninckx par M. Egelmeers comme membre suppléant.

Bij het bureau zijn voorstellen ingediend om in de commissie voor de Herziening van de Grondwet en de Hervorming der Instellingen,

1° De heer Clerdent te vervangen door de heer Hasquin als effectief lid, en de heer Hasquin door de heer Vandenhautte als plaatsvervangend lid;

2° De heer Wyninckx door de heer Egelmeers als plaatsvervangend lid.

N'y a-t-il pas d'opposition à ces remplacements?

Geen bezwaar?

Il en est donc ainsi décidé.

Dan is aldus besloten.

PROJET DE LOI CONTENANT LE BUDGET DU MINISTÈRE DE L'EMPLOI ET DU TRAVAIL POUR L'ANNÉE BUDGETAIRE 1988

Reprise de la discussion générale et vote des articles

INTERPELLATION JOINTE DE M. DE CLIPPELE AU MINISTRE DE L'EMPLOI ET DU TRAVAIL SUR «L'AUGMENTATION DES FRAIS DE GESTION POUR LE PAIEMENT DES ALLOCATIONS DE CHOMAGE»

ONTWERP VAN WET HOUDENDE DE BEGROTING VAN
HET MINISTERIE VAN TEWERKSTELLING EN ARBEID
VOOR HET BEGROTINGSJAAR 1988

*Hervatting van de algemene beraadslaging en
stemming over de artikelen*

TOEGEVOEGDE INTERPELLATIE VAN DE HEER DE
CLIPPELE TOT DE MINISTER VAN TEWERKSTELLING
EN ARBEID OVER «DE STIJGING VAN DE ADMINIS-
TRATIEKOSTEN VOOR DE BETALING VAN DE WERK-
LOOSHEIDSUITKERINGEN»

M. le Président. — Nous reprenons la discussion générale du projet de loi contenant le budget du ministère de l'Emploi et du Travail pour l'année budgétaire 1988 à laquelle est jointe l'interpellation de M. de Clippele au ministre de l'Emploi et du Travail.

Wij hervatten de algemene beraadslaging over het ontwerp van wet houdende de begroting van het ministerie van Tewerkstelling en Arbeid voor het begrotingsjaar 1988 waaraan de interpellatie van de heer de Clippele tot de minister van Tewerkstelling en Arbeid is toegevoegd.

La parole est à M. de Clippele pour développer son interpellation.

M. de Clippele. — Monsieur le Président, à ma connaissance, la Belgique est le seul pays où les allocations de chômage sont payées par l'intermédiaire des organisations syndicales.

Les syndicats perçoivent, en rétribution de ce service, 2,5 p.c. du montant des allocations de chômage, soit la somme annuelle très importante de 2 milliards 700 millions.

J'estime que ce système est malsain car selon que le nombre de chômeurs augmente ou diminue les syndicats enregistrent des recettes plus importantes ou un manque à gagner.

Il y a six ou sept ans, nous dénombrions 500 000 chômeurs en moyenne dans notre pays. Depuis deux ou trois ans, ce chiffre est heureusement à la baisse.

Selon les derniers chiffres en ma possession, qui datent d'octobre 1988, le nombre de chômeurs est passé à 377 109. Pour compenser leur manque à gagner, les organisations syndicales ont insisté à plusieurs reprises auprès du précédent gouvernement pour recevoir une augmentation de 800 millions de francs, augmentation qui leur a été refusée.

Toutefois, dans le cadre des accords de la Sainte-Anne, le précédent gouvernement a décidé d'octroyer l'augmentation réclamée à la condition que les syndicats se soumettent à un audit sur la gestion des allocations de chômage.

Lors d'une première phase, l'audit a porté sur la Caisse auxiliaire de paiement des allocations de chômage ou CAPAC.

In de tweede fase werd de audit niet uitgevoerd bij de diensten van de vakbonden. In een parlementaire vraag heb ik minister Van den Brande gevraagd welke reden de vakbond aanhaalde om de audit te weigeren. Hij antwoordde dat die nooit werd voorgesteld aan de vakbonden. Dit verwondert mij ten zeerste. Heeft zijn voorganger, minister Hansenne, dan verwaarloosd de beslissing ter zake van de vorige regering uit te voeren of werd hij onder druk gezet door de vakbonden?

Verleden maand vernam ik in de pers dat de regering in augustus reeds besliste de bijdragen aan de vakbonden voor de administratiekosten bij de uitbetaling van de werkloosheidsuitkeringen te verhogen met 600 miljoen per jaar, dus met meer dan 20 pct. Dit gebeurde zonder enige voorafgaande audit. Het aantal werklozen is de jongste tijd nochtans verminderd. Bovendien dalen in de meeste ondernemingen de administratiekosten door de invoering van nieuwe werkmethoden en het toepassen van de informatica.

Pour quelle raison l'audit, décidé en 1986 sous le précédent gouvernement a-t-il porté uniquement, dans sa première phase,

sur la CAPAC, et non, dans sa seconde phase, sur les organisations syndicales?

Comment l'actuel gouvernement justifie-t-il une hausse des frais de gestion en période d'austérité? La fonction publique réclame aujourd'hui une augmentation salariale. Elle recevra probablement 2 p.c. alors qu'elle n'avait plus reçu d'augmentation depuis 1974. Quant aux syndicats, ils sont parvenus, plus ou moins en catimini, à obtenir une augmentation de 20 p.c. alors qu'ils sont censés défendre les intérêts de la fonction publique.

Pourquoi le gouvernement actuel n'a-t-il pas imposé un audit préalable?

L'audit des mutuelles a révélé l'existence d'un laxisme portant sur des sommes considérables que les contribuables seront appelés à compenser à concurrence de 26 milliards de francs.

Enfin, pourquoi le gouvernement n'a-t-il pas annoncé aux contribuables la mesure décidée au mois d'août 1988 portant sur 600 millions de francs? La population a, me semble-t-il, le droit de savoir ce que l'on fait de son argent.

Monsieur le Président, j'attends une réponse claire du ministre. (*Applaudissements.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan minister Van den Brande.

De heer Van den Brande, minister van Tewerkstelling en Arbeid. — Mijnheer de Voorzitter, ik heb met zeer veel genoegen voor de eerste maal als minister de bespreking van een begroting bijgewoond in de commissie voor de Sociale Aangelegenheden. Het was een uitermate interessant debat. De samenwerking tussen regering en Parlement is mijns inziens zeer belangrijk in dit domein dat alle burgers aanbelangt, namelijk dat van de arbeid en de tewerkstelling.

Ik dank de rapporteur — ik zeg dit niet als een soort ritueel, want ik vind dat het belangrijk is dat over de besprekingen in de commissie een verslag wordt opgemaakt door een van de parlementsleden — voor de correcte wijze waarop hij zijn werk heeft verricht en dat gebonden was aan de inleidende nota die ik de commissieleden heb bezorgd. Ik heb in het verslag, wat mij betreft, alles teruggevonden wat er besproken werd.

Een tweede element dat ik vooraf wil aanhalen — dat werd ook door een aantal sprekers naar voren gebracht — is dat het nogal moeilijk valt een begroting te bespreken op het einde van het jaar waarop zij betrekking heeft. Ik wil hier niet opnieuw de oorzaken van die achterstand aanhalen. U kent ze allemaal voldoende. Er waren onder andere de lange regeringsonderhandelingen en het opstarten van de regering. In verband met de begroting 1989 heb ik alles in het werk gesteld om ze op tijd te kunnen behandelen. Wij hebben alle maatregelen genomen en alle documenten werden sedert verscheidene weken overgezonden aan de diensten voor de begroting. Wij dringen erop aan dat zo snel mogelijk de begroting 1989 wordt besproken. We moeten echter opletten met goede voornemens. Dat is het enige adequate antwoord dat ik kan geven ten aanzien van de feitelijke omstandigheden waarin wij de begroting 1988 moeten bespreken.

Mijn derde voorafgaande opmerking — dat is ook in de commissie gezegd, en ik ben er van meet af aan niet omheen gegaan — is, dat er een groot verschil is tussen de initiële begroting en de uiteindelijke begroting. U hebt alle elementen daarover in het verslag teruggevonden. De verschillende aspecten — de rapporteur heeft er ook op gewezen — hebben te maken met een aantal in 1987 vooropgestelde theoretische elementen. Het betrof overschotten op de sociale zekerheid ten belope van 15,3 miljard. Uiteindelijk was er geen enkel overschot. Er waren de meeruitgaven in verband met de werkloosheid van 7,9 miljard en er was 3 miljard minder van de loonmatiging die naar de sector werkloosheid moest worden overgeheveld. Er zijn nog enkele andere punten, maar ik meen dat dit de drie grote punten zijn die het verschil veroorzaken tussen de initiële en de uiteindelijke begroting.

Wij kunnen enkel hopen, — het gaat om een moeilijk werk — dat wij met de begroting 1989 zo dicht mogelijk bij de reële uitgavencijfers zullen zitten.

Tot daar, mijnheer de Voorzitter, enkele prealabele beschouwingen omdat die ook te maken hebben met een behoorlijke samenwerking tussen het Parlement en de regering.

Ik wil nog enkele krachtlijnen naar voren brengen in verband met onze verantwoordelijkheid en onze werkzaamheden. Ik zal daarna ingaan op meer punctuele vragen. Ik meen trouwens dat krachtlijnen en punctuele vragen vaak dichtbij mekaar liggen.

Ik hoef het niet te herhalen, mijnheer de Voorzitter, maar de huidige regering heeft met kracht en overtuiging gesteld dat er een aantal prioriteiten moeten worden waargemaakt. Deze prioriteiten zijn essentieel van tweeledige aard. Enerzijds, is er een gevecht voor meer werkgelegenheid en het terugdringen van de werkloosheid en anderzijds, is er de aangehouden zorg om de openbare financiën weer gezond te maken. In verband met de verantwoordelijkheid die wij hebben en die wij voor een stuk met medewerking van het Parlement moeten proberen waar te maken, stellen wij — het is meteen een antwoord op een aantal uiteenzettingen — dat een duurzaam tewerkstellingsbeleid enkel kan in continuïteit. Het heeft geen enkele zin om kunstmatige breuklijnen te trekken.

Ik heb er niet veel moeite mee om te zeggen dat het beleid van de afgelopen jaren bijgedragen heeft tot de verbetering van de werkgelegenheid en vermindering van de werkloosheid. Er is dus nood aan continuïteit. Kunstmatige tewerkstelling biedt echter geen garantie voor duurzame tewerkstelling. In eerste instantie geloof ik in wat ik zou noemen een sociaal verantwoord normaal economische werkgelegenheids groei. In feite zal de werkgelegenheid afhangen van het ondernemingsklimaat, de vitaliteit en de mogelijkheden van de grote en in het bijzonder van de kleine en middelgrote ondernemingen.

Naast die sociaal-economische werkgelegenheid is er ook absoluut nood aan het verder uitwerken van een aantal tewerkstellingsprogramma's, ook al is er een gunstige ontwikkeling voor de werkloosheid vast te stellen. In de maand november noteerden wij 3 579 werklozen minder.

Het regeerakkoord heeft een aantal prioriteiten inzake tewerkstellingsprogramma's vastgesteld. Zo is het niet waar, mijnheer Anthuenis, dat er de jongste maanden nog niet veel is gebeurd. Wie er het *Belgisch Staatsblad* op naleest zal vaststellen dat in de voorbije zes maanden reeds een belangrijke stap is gedaan om het regeerakkoord uit te voeren, vooral naar een aantal zorgencategorieën toe. Voorts zullen er vanaf 1 januari 1989 een aantal maatregelen van kracht worden.

De laag geschoolden vormen het grootste probleem in de te grote groep van langdurige werklozen. Daarnaast is er ook het probleem van de onaangepaste scholing en het probleem van vraag en aanbod. Wij moeten ervoor zorgen dat vraag en aanbod elkaar op de arbeidsmarkt vinden. Voorts is er ook in toenemende mate het probleem van de vrouwelijke tewerkstelling. Sinds enige tijd zijn er bijna evenveel vrouwen als mannen op de arbeidsmarkt. En dan is er nog het bijzonder probleem van de jonge werklozen. Het is normaal dat pas afgestudeerden een job wensen te vinden. Het beleid moet met die verwachting rekening houden, maar moet evenzeer oog hebben voor de niet meer zo jonge langdurige werklozen met gezinslast. Ook zij verdienen een speciale inspanning van de overheid met het oog op een herscholing.

Naast een gezond economisch klimaat dat duurzame tewerkstelling biedt, naast tewerkstellingsprogramma's die een te hoge werkloosheidsgraad moeten opvangen, is er een derde pijler van de tewerkstelling, namelijk kwalificatie en aanpassing aan de arbeidsmarkt. Dat is zeer belangrijk.

Een vierde element, en voor mij een bouwsteen voor een meer duurzame werkgelegenheid, is de sociale concertatie en de sociale consensus. Vandaar het groot belang dat wij hechten aan de totstandkoming van een sociaal interprofessioneel akkoord en waar het kader wordt geschapen voor onderhandelingen in sectoren, en bij ontstentenis daarvan in de ondernemingen. Dit is nuttig voor de privé-sector, waar toch twee miljoen

mensen hun brood verdienen. Deze vier elementen bieden geen toverformule, maar laten toch toe de nodige correcties aan te brengen om een duurzame werkgelegenheid te bereiken.

De regering en ikzelf proberen deze intenties door een aantal maatregelen te realiseren. U weet dat in deze sector een aantal maatregelen bij koninklijk besluit kunnen worden getroffen maar dat er ook een aantal, en in feite de belangrijkste, de goedkeuring van het parlement vereisen. Dat is een goede zaak.

In de Kamer van volksvertegenwoordigers behandelt men thans de programmawet, waarvan er ongeveer 50 artikelen slaan op de tewerkstelling en de arbeid, in uitvoering van het regeerakkoord. Deze artikelen zijn reeds goedgekeurd door de commissie en zullen in de loop van de week wellicht in de openbare vergadering worden goedgekeurd. Vanaf volgende week kunnen zij in de Senaat worden besproken. Het gaat daarbij onder meer over de vervanging van het statuut van tewerkgestelde werklozen door dat van gesubsidieerde contractuelen, over de belangrijke harmonisatie en uitbreiding van de koninklijke besluiten 111 en 498, over de uitbreiding van de mogelijkheden tot het sluiten van industriële leerovereenkomsten, de uitbreiding van het systeem van alternerend leren en werken en over een aantal bijdrageaanpassingen voor de financiering van de sociale zekerheid, in het bijzonder voor de financiering van wat wij globaal de werkloosheid noemen.

Er werden vanmorgen een aantal vragen gesteld over de werkloosheid, onder meer over de manier waarop wij het probleem van de uitkeringen en de controle op de werklozen zullen aanpakken.

Ik kan dit antwoord tot drie punten resumeren. Ten eerste hebben wij de fundamentele keuze gemaakt, dat het recht op uitkering onverminderd blijft bestaan. Dat betekent een relatief gemakkelijke toegang tot het systeem en een onbepaalde duurtijd voor de uitkeringen. Dat betekent ook het concrete toepassen van de afspraken van onze politieke meerderheid om in het hele sociaal domein niet te snoeien in de uitkeringen. Dit is de juiste invulling van het sociale moratorium waarover wij akkoord gingen. Ik kan mij niet indenken dat de oppositie dit principe na vijf tot zes jaar matiging niet zou steunen. Om een aanzet tot herstel te geven is het noodzakelijk de sociale zekerheid te behouden en de uitkeringen niet te beperken.

Ten tweede zegt het regeerakkoord uitdrukkelijk dat wij alles wat te maken heeft met de controle van de werklozen zo menselijk mogelijk moeten maken.

De maatregelen in verband met de werklozen die ouder zijn dan 50 jaar of die een beroepsloopbaan hebben van meer dan 20 jaar zijn daarvan reeds het eerste voorbeeld. Het doet mij genoegen dat sommige sprekers dat hebben geapprecieerd.

Het belangrijkste punt is echter de noodzakelijke afschaffing van de dagelijkse stempelcontrole. Dit moet mogelijk zijn in samenwerking met de Gemeenschappen en de Gewesten. Wij kunnen ons daarvoor trouwens inspireren op onze buurlanden. In Frankrijk, Duitsland, Nederland en zelfs — zij het onder enig voorbehoud — in Groot-Brittannië zijn er nauwe banden tussen werken, werkloosheid, vorming, bemiddeling voor en uitzicht op een job. Het ligt niet in mijn bedoeling de Gewesten te betuttelen of aan hun bevoegdheden te raken. Als nationaal minister, die in ons systeem ook parlements lid kan blijven, steun ik integendeel volkomen het streven van de Gemeenschappen en Gewesten naar een grotere autonomie. Ik wil meehelpen om een coherente basis te leggen teneinde de verschillende punten samen te brengen. Het ogenblik is ook aangebroken om met minder complexen en met minder antithesen voor ogen, maar met respect voor ieders bevoegdheid, na te gaan hoe wij op een oordeelkundige manier tegemoet kunnen komen aan de zorgen van hen die geen job hebben maar toch recht hebben op werk.

Instellingen mogen, met andere woorden, geen hinderpaal zijn om bepaalde doelstellingen te bereiken. Er is dus geen plaats voor misverstanden onder collega's die bevoegd zijn voor materies die sterk aanleunen bij onze bevoegdheid. Wij moeten alle eerbied opbrengen voor de bevoegdheidsverdeling die wij in de wet van 8 augustus 1980 hebben tot stand gebracht en waarvoor wij in de wet van 8 augustus 1988 de financiële middelen ter beschikking hebben gesteld.

Ik wil ook nog even aandacht besteden aan wat men noemt het gegeven van de arbeidsmarkt. Waar collega Mainil bevoegd is voor de wettelijke pensioenen, zijn wij bevoegd voor de brugpensioenen en voor een menselijke en budgettaire verantwoordelijke regeling voor oudere werklozen.

Na het debat over onze openbare schuld dat kenschetsend was voor de voorbije jaren, zal het debat over de fundamentele wijzigingen in de demografische evolutie en de gevolgen daarvan, de eerstvolgende jaren beheersen.

Ik hecht eraan erop te wijzen, collega Mainil, dat voor de pensioenregeling in de toekomst alles goed is uitgekiend. De bevolking kan daarover gerust zijn. De vergrijzing van de bevolking maakt ons echter wel bezorgd. Het einde van de *baby-boom* in 1964 is misschien positief voor de arbeidsmarkt. Daardoor kunnen onze werkloosheidscijfers dalen, maar het roept vragen op over de ruime maatschappelijke gegevens aangaande de levenskracht, economisch en sociaal, van onze bevolking. Of het nu gaat over de Vlaamse, de Waalse, of de globale bevolking, is van minder belang.

De veranderingen door de regionalisering, de overdracht van bevoegdheden zijn snel samengevat. Door de bevoegdheidsherverdeling van de wet van 8 augustus 1988 gaat een geheel van middelen dat betrekking heeft op de tewerkstellingsprogramma's in de Gewesten naar de regio's. De tewerkstellingsprogramma's in nationale ministeries en de nationale openbare instellingen evenals de rest van de begroting van Tewerkstelling en Arbeid blijft behoren tot de nationale bevoegdheid. Volgens ons is die regeling het meest coherent. Het collectief arbeidsrecht, het individueel arbeidsrecht en al wat te maken heeft met de arbeidsvoorwaarden blijven nationaal.

De Gewesten worden bevoegd voor het geheel van de tewerkstellingsprogramma's, met uitzondering van die tewerkstellingsprogramma's die betrekking hebben op de nationale administraties en de nationale parastatale instellingen. Aldus gaat 17,3 miljard naar de twee Gewesten en het Brusselse Hoofdstedelijk Gebied en zullen de Gewesten over 13 miljard trekkingsrechten kunnen beschikken, op voorwaarde, zoals bepaald in de wet van 8 augustus 1988, dat een werkloze of gelijkgestelde, ten eerste wordt tewerkgesteld, ten tweede, volgens een arbeidsovereenkomst en ten derde, volgens algemeen aanvaardbare voorwaarden op het vlak van de sociale zekerheid. Daarover is weinig discussie mogelijk.

Het volgende punt is heel belangrijk. Een van de leden van de Senaat zegde dat deze begroting vrijwel uitsluitend is afgestemd op de werkloosheid. Dat is waar en niet waar.

Ik verduidelijk. Het is uitermate belangrijk om het belang te onderkennen voor het beleid van een aantal materies die niet rechtstreeks budgettair te vertalen zijn. Ook na 1 januari moeten wij nationaal zorg dragen voor de kwaliteit van de arbeid.

De eerste en meest oorspronkelijke bevoegdheid van het ministerie van Tewerkstelling en Arbeid, bij de oprichting op het einde van de vorige eeuw, was de bekommerning om de arbeidsvoorwaarden. Het gaat om een heel ruim domein en impliceert het respect voor de sociale wetgeving en voor wat wij gezamenlijk sociaal hebben opgebouwd zowel vanuit de werkgevers- als vanuit de werknemersgemeenschap. Het gaat met andere woorden over het sociaal kader dat wij zorgzaam hebben opgebouwd.

Ik kom tot een volgend element met betrekking tot de kwaliteit van de arbeid waarover een aantal uiteenzettingen zijn gehouden, namelijk de flexibiliteit.

Ik weet dat wij enerzijds met een merkwaardig en anderzijds met een normaal debat te maken hebben. Voor vijftien jaar werd bijna exclusief gedebatteerd over de arbeidersparticipatie, over de participatie van de werknemers in de ondernemingsgemeenschap. Dit debat wordt uiteraard ook nu nog gevoerd maar het wordt overschaduwd door het eenduidig denken over de verhouding tussen ondernemer en werknemer, de economische gegevens, nood aan uitdaging en competitiviteit ten opzichte van het buitenland en verhogen van de slagkracht, door middel van de flexibiliteit.

Wij moeten de ogen open houden en het probleem van de flexibiliteit verder bespreken. Ik voeg er onmiddellijk aan toe dat het niet volstaat om de flexibiliteit uitsluitend te bekijken vanuit het oogpunt van de ondernemingen. Wij zijn verplicht om er een nieuw onderdeel aan toe te voegen, namelijk de flexibiliteit uit het oogpunt van de werknemers.

Kwaliteit van de arbeid heeft te maken met de combinatie van arbeid, het ter beschikking stellen van wat het meest intrinsiek verbonden is met de menselijke persoon enerzijds, en de culturele en sociale verwachtingen anderzijds. Het heeft te maken met de synthese van de noden en de behoeften van de ondernemingen en de reële en menselijke behoeften, zoals het gezinsleven. Ik wil werk maken van de uitbreiding van de formules loopbaanonderbreking en deeltijdse arbeid, in sociaal verantwoordelijke voorwaarden.

Mevrouw Harnie vroeg om het kader waarin ik wil werken te expliciteren. In algemene trekken is het kernpunt van mijn benadering dat niet alleen het economisch gegeven aandacht verdient; het moet worden samengebracht met de normale, eigentijdse — en de heer Blanpain heeft hier aandacht voor gevraagd — en andere elementen.

Zoals ik in de commissie heb gezegd, weet ik dat ook bij vele leden de zorg leeft om het economisch Europa. Wij stellen allen vast dat — gelukkig maar — het economisch Europa zich automatisch zal uitkristalliseren en dat het automatisch tot stand zal komen.

Het sociale Europa zal dat niet automatisch doen. De vraag hierbij is in welke mate wij op een «geforceerde» manier een sociaal Europa tot stand kunnen brengen. Wij moeten er gezamenlijk voor zorgen dat naast het zichzelf uitkristalliserende economisch Europa ook een sociaal Europa tot stand komt.

Ik heb in de commissie verklaard dat het mijn vaste bedoeling is om over deze Europese sociale problematiek een samenspraak te organiseren met de commissies van de Senaat en van de Kamer. Ik ben ervan overtuigd dat er concrete resultaten kunnen worden bereikt.

Op 16 december zal in de sociale raad van de EEG een eerste richtlijn worden goedgekeurd met betrekking tot een aantal elementen van veiligheid en hygiëne in de werkplaats, een eerste tastbaar gegeven in de sociale context. Wij worden ook met een aantal andere problemen geconfronteerd, zoals dat van de nachtarbeid, dat tijdens de jaarvergadering van de Internationale Arbeidsorganisatie in Genève zal worden behandeld. Ik doe bij deze gelegenheid een oproep om ook een formule uit te werken voor de sociale aspecten van Europa 1992, in overleg met de verschillende partners, maar zonder voorbij te gaan aan het wetgevend niveau, Parlement en regering. Wij moeten in ons land een forum uitbouwen om Europa 1992 ook op sociaal gebied voor te bereiden.

Ik formuleer nog een laatste beschouwing. In de afgelopen maanden heb ik ook gemerkt dat er natuurlijk veel wetten en besluiten bestaan, maar dat er nog meer burgers in ons land zijn die niet precies hun rechten kennen. Wij moeten dus een inspanning doen — ik weet dat dit vaak wordt gezegd — om in de nogal ingewikkelde tuin van de sociale wetgeving, en zeker van de werkloosheidsreglementering, daar waar het kan wat te wieden en wat meer eenvoud te brengen. Dat zal ook makkelijker leiden tot betere informatie aan de bevolking. Wij willen ons daarvoor ten volle inspannen.

Tot daar, mijnheer de Voorzitter, enkele algemene krachtlijnen van mijn standpunt inzake de verantwoordelijkheid over tewerkstelling en arbeid. Ik zal nu concreet antwoorden op de vragen die hier zijn gesteld.

Commissievoorzitter Egelmeers, u hebt terecht de aandacht gevestigd op de grote omvang van de huidige werkloosheid. Ik heb dit ook reeds aangehaald in mijn uiteenzetting van de algemene krachtlijnen. U heeft verwezen naar het cijfer 325 000. Het zou natuurlijk een droom zijn indien wij de werkloosheid nog lager konden doen dalen. De demografie kan ons daarbij iets helpen. Het algemene probleem is dat wij nog nauwelijks anderhalf kind per twee ouders hebben. Indien deze tendens blijft aanhouden, zal dit ons geen levenskrachtige samenleving

opleveren. Er zijn redenen, niet om aan een nataliteitspolitiek te doen, maar wel om een gezinsondersteunende politiek te voeren, hier en op andere gebieden.

U hebt terecht de aandacht gevestigd op de groepen van jongere en van oudere werklozen en ik zal daarop nog terugkomen. U hebt eveneens gepleit voor de evaluatie van een aantal aangelegenheden. Ik ben van mening dat enerzijds continuïteit nodig is, maar dat bijsturen, waar het noodzakelijk is, onontbeerlijk is. Inzake de uitzendarbeid, waarover heel veel negatieve zaken worden gezegd, geloof ik in een behoorlijke wettelijke omkadering. Misschien zijn wij op dat vlak aan een evaluatie toe.

U hebt een aantal arbeidsrechtelijke punten aangehaald: flexibiliteit, vrouwenarbeid, bijzondere zorg voor ploegenarbeid. U weet dat ik er voorstander van ben na te gaan hoe wij voor die problemen een redelijke oplossing kunnen vinden. U hebt gewezen op de moeilijkheden, maar ook op de realiteit van de regionalisering en u hebt onder meer de zorg aangehaald die we moeten hebben ten aanzien van mogelijke stappen met het oog op de regionalisering van de sociale zekerheid.

Ik denk dat men in dit halfroond in dat verband niet altijd op dezelfde golfengete zit. Ik wil er hier trouwens op wijzen dat wij duidelijk de afspraak hebben gemaakt dat de sociale zekerheid — de basisonderbouw die een waarborg is voor de gelijkheid van de mensen —, tot de nationale bevoegdheid blijft behoren. Er mag in dat verband geen enkele onduidelijkheid bestaan. Elk politiek debat daaromtrent kan te gepasten tijde worden gevoerd, maar wij zijn ertoe gehouden de afspraken uitvoering en uitwerking te geven.

J'en viens aux questions et considérations émises par M. Boël.

Il a précisé qu'il était difficile de mener une politique du chômage et de l'emploi qui ne correspondrait pas à la situation économique. Il est évident qu'il doit être tenu compte du contexte économique, mais sans négliger pour autant les aspects sociaux du problème.

De heer Boël heeft het probleem van het tekort aan arbeidskrachten aangehaald. Ik weet dat er een tekort aan arbeidskrachten bestaat in bepaalde sectoren, maar ook hier moeten we een genuanceerd standpunt innemen. Het zou natuurlijk ideaal zijn mocht er evenwicht bestaan tussen vraag en aanbod. Er is een tekort aan geschoolde arbeidskrachten, vooral in de metaalverwerkende nijverheid en de bouw, maar dit heeft ook te maken met de binding tussen de opleiding en het zoeken van een bepaalde job door degenen die zich nu op de arbeidsmarkt aanmelden.

Ook de kwestie van competitiviteit werd aangehaald.

J'ai déjà abordé le problème de la flexibilité soulevé par M. Boël.

S'il me paraît aussi nécessaire d'anticiper les événements, je dois reconnaître qu'il est souvent difficile de faire des pronostics quant aux problèmes économiques qui risquent de se poser, d'ici à un ou deux ans.

Wij moeten op de problemen zoveel mogelijk anticiperen.

De heer Anthuenis heeft, naast een aantal algemene bedenkingen, ook een paar vragen gesteld. Zo merkte hij op dat het ontwerp meer lijkt op een begroting van werkloosheid. Ik heb dit standpunt reeds genuanceerd. De werkloosheid heeft inderdaad in grote mate het aanzicht van de begroting bepaald, maar toch heeft men oog voor andere punten, zoals de kwaliteit van de arbeid. In de discussie over de regionalisering van de tewerkstellingsprogramma's wordt vaak over het hoofd gezien dat een aantal formules ter bevordering van de tewerkstelling, zoals stages en loopbaanonderbreking, tot de nationale bevoegdheid blijven behoren, omdat ze vallen onder het individueel arbeidsrecht. Bij de opdeling van de bevoegdheden was hierover trouwens geen discussie. De begroting handelt dus niet alleen over werkloosheid, maar is er ook op gericht tewerkstelling tot stand te brengen.

U hebt ook een opmerking gemaakt, mijnheer Anthuenis, over de besparingen, die oorspronkelijk begroot waren op 3,6 miljard, maar uiteindelijk maar 2,7 miljard bedroegen, dus

900 miljoen minder dan gepland. Deze vermindering heeft onder meer te maken met maatregelen die reeds door mijn voorganger in het vooruitzicht gesteld waren, inzake de verlenging van de verjaringstermijnen en de controle op deeltijdse arbeid. Deze maatregelen zullen thans worden genomen.

U hebt ook vragen over de toepassing van het bekende artikel 143. U weet beter dan ik dat er vaak een hele ideologische discussie is gevoerd over de herziening van dit artikel. De geraamde cijfers over de uitsluitingen verschillen nogal van de werkelijke cijfers. Ik kan u echter enkel de cijfers geven zoals ze zijn. Sommigen vonden dat er strenger moest worden opgetreden inzake uitsluitingen. Mijs inziens is ook op dit punt een goed evenwicht noodzakelijk. Na de invoering van de nieuwe regeling inzake uitsluitingen, heeft men vastgesteld dat er minder uitsluitingen zijn. Des te beter, zou ik zeggen, maar degenen die oorspronkelijk dit artikel wilden wijzigen, hadden wellicht anders verwacht.

Ik heb reeds enkele verduidelijkingen gegeven over het probleem van de stempelcontrole. Wat de samenwerking tussen de Gewesten en de nationale overheid op dat vlak betreft, kan ik alleen maar herhalen dat elke verantwoordelijkheid is voor de bevoegdheden die hem of haar zijn toegewezen. Wij moeten evenwel zoals volwassenen een systeem van normale coöperatie trachten te vinden. Wij zouden anders het enige land zijn waar dit niet gebeurt.

U had ook een vraag over de sociale-zekerheidskaart. In de commissie zegde ik reeds dat hierover tegen het einde van het jaar een evaluatie zal worden gemaakt. De sociale-zekerheidskaart werd ingevoerd in twee sectoren, de bouwsector en de diamantsector. In de ene sector schijnen de resultaten gunstig te zijn, maar in de andere zijn er heel wat vragen daaromtrent. Het is nu evenwel te vroeg om reeds te beslissen over een veralgemening van de sociale-zekerheidskaart. Ik ben daarenboven niet geneigd aan de hand van de gegevens waarover ik thans beschik, hierover een voorlopige uitspraak te doen.

U had ook een opmerking over het gebruik van giraal geld door de betalingsinstellingen en de administratiekosten ervan. U kent de regel ter zake: de uitbetalingsinstellingen zijn verplicht de werkloosheidsuitkeringen uit te betalen via de girale weg. Deze verplichting heeft mijs inziens niets te maken met het probleem van de administratiekosten. Hierop zal ik echter verder ingaan bij mijn antwoord op de interpellatie van de heer de Clippele.

U hebt dan de vraag gesteld over de stand van zaken in de RVA en de taakverdeling die zal moeten worden gerealiseerd. Er was natuurlijk reeds een taakverdeling ingevolge de wet van 8 augustus 1980. Opleiding en bemiddeling zijn reeds vanaf toen een bevoegdheid van Gemeenschappen en Gewesten.

Wat het nationale betreft, heb ik van bij mijn aantreden ervoor geijverd uitvoering te geven niet alleen aan het basisgevoel van 1980, maar ook aan de wet van december 1984. Ik wens uitdrukkelijk, en dat is ook een afspraak met de Gewesten, dat wij per 1 januari 1989 komen tot een ernstige afgeleide taakdeling en dat ook op het vlak van het personeel en van de administratieve omkadering oplossingen kunnen worden gevonden. Van ons uit zijn de nodige voorbereidingen gemaakt en zijn alle gegevens aangereikt. Het komt er enkel nog op aan een protocol te sluiten met de Gewesten en eveneens met de Gemeenschappen wanneer het gaat om opleiding. Ik bespaar u de details. Wij moeten wel beseffen dat een dergelijke opdeling, ook al wenst men ze principieel, vaak te maken heeft met erg praktische dingen zoals bijvoorbeeld precies weten welke ambtenaren uiteindelijk naar de Gewesten gaan en hoe men één huis verdeelt. Ik noem als concreet voorbeeld de huizen van de arbeid. Op een twaalfstal plaatsen in België bestaan die huizen nog. Daar moet ook een opdeling worden gemaakt van de oppervlakte. Die praktische moeilijkheden mogen echter geen aanleiding zijn om niet tot taakverdeling over te gaan. Mede op ons initiatief hebben al een aantal bijeenkomsten plaatsgevonden om tot een effectieve opdeling over te gaan.

U hebt dan een evaluatie gemaakt van de afgelopen zes maanden. In mijn algemene inleiding heb ik gezegd wat mijn prioriteiten zijn. Ik heb ook verwezen naar de beslissingen die

werden genomen. Ik meen dat wij na nauwelijks twee maanden regeringswerk, mijnheer Anthuenis, met de begrotingsbeslissingen genomen in het conclaaf van augustus 1988 reeds een belangrijke aanzet hebben gedaan in de goede richting. Er werden sociale initiatieven genomen voor een bedrag van 5,6 miljard. Wij vonden dit budgettair verantwoord. Men kan met het hart heel veel willen doen maar het moet budgettair verantwoord blijven. Dat was de uitdaging voor de regering. In die 5,6 miljard zitten er voor 3 miljard sociale initiatieven in onze sector, waarvan een aantal geen grote budgettaire impact hebben, maar wel sociaal belangrijk zijn.

Daarop werd door één van de sprekers gewezen. Wij hebben onder meer de maatregel getroffen die op 1 januari 1989 ingaat, om de legerdienst gelijk te stellen met de wachttijd. Dat is een sociaal verantwoorde maatregel. Ik verwijs nog naar enkele andere maatregelen zoals het akkoord over de oudere werklozen waarvoor door de regering, los van het sociaal akkoord, het bedrag werd uitgetrokken van 1 miljard. Gekoppeld aan de 1,5 miljard dat uit het centraal akkoord is gekomen, kunnen wij een constructieve stap doen voor de verbetering van de uitkeringen aan de oudere werklozen. Dat is een uitermate belangrijk probleem dat samenhangt met heel het gegeven van het brugpensioen en de wettelijke pensioenleeftijd.

U hebt een vraag gesteld met betrekking tot de Maribelregeling. Wanneer het Parlement ons volgt, zal de Maribelregeling worden verlengd. Ik heb daarvoor ook een amendement ingediend bij de programmawet in de commissie van de Kamer van volksvertegenwoordigers, na het tot stand komen van het centraal akkoord. Dit centraal akkoord geldt voor 1989 en 1990. Vermits de werkgevers bereid zijn de bijdrage te verhogen, onder meer in verband met de maatregelen voor de oudere werklozen en vermits ook bijkomende inspanningen worden gedaan voor de tewerkstelling, namelijk 0,18 pct., wat goed is voor samen 4 miljard, hebben wij deze maatregelen bij wijze van amendement in de programmawet opgenomen.

De Maribeloperatie is dus gekoppeld aan de duur van het centraal akkoord. Bij gebrek aan koninklijk besluit op het einde van de twee jaar kan de Maribelregeling voortlopen. Met andere woorden, het was niet de bedoeling van de regering om de arbeidsplaatspremies op het hoogste bedrag van 4.250 frank per kwartaal zonder meer na 1990 te behouden. Op het einde van 1990 zullen wij wel nagaan in welke mate wij in staat zijn om opnieuw een aantal inspanningen te doen voor het sluiten van een sociaal akkoord. Ik meen dat deze regeling billijk is. Zij stemt ook overeen met de principes die ik altijd heb gehuldigd. De regering heeft ze unaniem goedgekeurd en het amendement ter zake werd reeds in de Kamercommissie goedgekeurd.

M. Taminiaux a posé différentes questions. Il a notamment émis une remarque au sujet des modifications intervenues en matière de chômage et a souligné que la situation quant au nombre des chômeurs complets s'était légèrement améliorée, surtout en Flandre. Je crois néanmoins pouvoir lui dire que l'évolution globale est plutôt positive. Un problème se pose cependant quant à l'aspect budgétaire du chômage car d'autres éléments doivent être pris en considération pour le paiement des allocations.

Je pense pouvoir affirmer que le pays connaît globalement une évolution favorable en ce domaine, comme l'indiquent d'ailleurs clairement les chiffres les plus récents datant du mois de novembre.

M. Taminiaux s'est également réjoui des différentes mesures prises ou que l'on envisage de prendre et qui seront d'application à partir du 1er janvier 1989. Il a, en outre, posé des questions concrètes et a, entre autres, évoqué le problème inhérent à la situation des personnes se trouvant en Allemagne.

Dat probleem bestuderen wij op het ogenblik. Het is te vergelijken met dat van jongeren die afgestudeerd zijn en wier vader behoort tot de Belgische strijdkrachten in Duitsland. Volgens de principes van de werkloosheidsreglementering moet men beschikbaar zijn voor de Belgische arbeidsmarkt. Wanneer men net over de grens, bijvoorbeeld in Aken of in Keulen woont, is men volgens de huidige reglementering niet echt beschikbaar voor de arbeidsmarkt. Wij moeten dat punt bespreken.

M. Taminiaux a, par ailleurs, plaidé en faveur du renforcement de l'Europe sociale. L'idée d'un socle social européen a déjà été émise, notamment par mon prédécesseur. J'estime, comme l'intervenant, — je l'ai indiqué lors de mon introduction — qu'il faut œuvrer pour atteindre ce but.

Il a également évoqué le problème relatif au Fonds national de reclassement social des handicapés.

En ce qui concerne les années 1986 et 1987, la procédure judiciaire est encore en cours et une décision doit intervenir. M. Taminiaux souhaite, entre autres, connaître le montant des réserves pour l'exercice 1988.

Au début de 1988, ce montant atteignait 800 millions, mais à la suite des dépenses inévitables, il est actuellement de 400 millions.

J'en arrive à l'intervention de M. Lenfant que je remercie, de même que les autres intervenants de la majorité, de l'appui apporté à l'action gouvernementale, notamment à notre politique en matière d'emploi et de travail.

Il a plaidé pour la continuité de l'action portant sur différents points: la flexibilité des horaires de travail, le souci de la famille, la situation des chômeurs âgés, etc.

Il a aussi demandé qu'une grande attention soit accordée aux liens qui doivent unir l'emploi et la formation. J'ai, au début de mon intervention, énoncé les points essentiels de la politique que nous entendons mener. Les éléments mentionnés par M. Lenfant constituent d'ailleurs la base de notre action pour les années à venir.

Vous m'avez, en outre, monsieur Lenfant, posé une question au sujet des agences locales.

Une discussion est en cours à la Chambre en vue de décider si ce point doit être inséré dans le dossier fiscal.

J'estime qu'il est trop tôt pour mettre fin à l'expérience des agences locales. En effet, avant de pouvoir en évaluer les résultats, il faut disposer d'un certain recul. Sans fixer de date précise, un délai de deux années sera, à mon avis, nécessaire de manière à disposer d'un maximum d'éléments et d'une vue générale sur la possibilité de mettre de manière avisée les gens au travail.

Vous avez également demandé ce qu'il adviendra du montant supplémentaire de 1,2 milliard destiné à établir des plans de résorption du chômage et à mettre en œuvre des mesures susceptibles de favoriser l'emploi.

Je puis répondre que le gouvernement a décidé de maintenir cette somme au budget de 1989. Ce supplément doit être considéré comme une aide conjoncturelle dont le ministre national de l'Emploi et du Travail pourra disposer pour élaborer des programmes supplémentaires. Cette décision a été prise dans le contexte de la loi de financement des Communautés et des Régions.

Vous avez, par ailleurs, plaidé en faveur d'une continuité de la politique menée dans ce domaine, question que j'ai abordée dans mon introduction.

Ik ben het ermee eens dat wij moeten waken voor continuïteit in het beleid, na de inspanningen die wij de afgelopen zes jaar aan de bevolking hebben gevraagd. Ik vermeld hier nogmaals dat het toch gaat om een bedrag van 90 miljard aan loonmatiging. Ik denk dat het moment gekomen is voor een aantal initiatieven, meer bepaald ten gunste van oudere werklozen. Dit was een zorg van de heren Egelsemeers, Taminiaux en van nog een aantal andere collega's. Dit is ook een zorg van alle meerderheidspartijen. Ik ben ervan overtuigd dat ook de andere partijen inzien dat de maatregelen die nu in het vooruitzicht worden gesteld steunen op continuïteit en op bijsturing waar het nodig is.

Mevrouw Harnie heeft een aantal vragen gesteld. De eerste vraag was van principiële aard en had te maken met informatieplicht of -recht van het Parlement. Ik kan nu enkel zeggen dat het tot op heden niet gebruikelijk was om in de bijlagen de verscheidene deelbegrotingen, en hier concreet van de RVA, op te nemen. U hebt allusie gemaakt op de bepalingen van 1986 die vermelden dat de synoptische tabel en de samenvatting, niet de hele begroting — daar schuilt allicht het misverstand — in bijlage bij de begroting zouden worden gevoegd. Het gaat om

begrotingen van parastatale en andere instellingen die worden goedgekeurd door de bevoegde ministers en die ter informatie aan het Parlement worden bezorgd. Ik geloof dat daar geen misverstand over bestaat. Ik heb dit nagegaan. Strikt gezien kunt u deze synoptische gegevens terugvinden in de toelichting bij de rijksmiddelenbegroting. De gegevens bestaan dus en er wordt uiteraard niets verborgen gehouden voor het Parlement. Hoe meer informatie, hoe beter. In principe behoren normalerwijs deze deelbegrotingen tot de sector van de sociale zekerheid.

Om een mogelijke betwisting te voorkomen maak ik u erop attent dat de begroting 1989 thans op het departement van Begroting is. Zij kan wat ons betreft, onmiddellijk worden ingediend bij het Parlement. Die begroting bevat actuele cijfers. Ik ben bereid een ruime interpretatie te geven aan hetgeen thans ter bespreking is. De regering heeft gedaan wat zij moest doen. Omwille van de klaarheid van dit debat zal ik dit expliciet toevoegen aan mijn begroting voor 1989.

U hebt een aantal elementen aangehaald met betrekking tot de versoepeling van de loopbaan. Ten aanzien van het wettelijk kader waarin wij werken heb ik reeds de grote beleidslijnen van het departement aangegeven. U vraagt of ik thuiswerk wil stimuleren. De heer Blanpain heeft er in zijn betoog op gewezen dat een aantal landen dienaangaande kwantitatief veel verder staan dan wij. In het regeerakkoord is bepaald dat wij, bij wijze van experiment, een aantal mogelijkheden moeten bieden om het thuiswerk meer kansen te geven.

Mevrouw Harnie heeft ook gewezen op het probleem van het overleg tussen sociale partners, en van de aanpassing van de controle op de deeltijds werkenden om aan volledige werkloosheid te ontsnappen. Ik kan u antwoorden dat ik een koninklijk besluit heb voorbereid, dat werd voorgelegd aan het beheerscomité van de RVA. Wij hebben het advies gekregen van het beheerscomité en van diverse partners die daarin vertegenwoordigd zijn. Ik zal eerstdaags een definitieve beslissing nemen hieromtrent. Het betreft hier ook een van de maatregelen die reeds door de vorige regering werden overwogen maar waaraan zij uiteindelijk geen uitvoering heeft gegeven. Ik ben ervan overtuigd dat er mogelijkheid bestaat om op een soepele manier klaarheid te scheppen in het probleem van de deeltijds werkenden.

De tijdelijk werklozen vormen een ander probleem. Voor de kwestie van de verschillende categorieën, namelijk gezinshoofden, samenwonenden en alleenstaanden wordt een oplossing in het vooruitzicht gesteld.

De aandacht werd gevestigd op het toezicht op de naleving van de sociale wetgeving. In mijn inleiding heb ik erop gewezen dat Tewerkstelling en Arbeid bevoegd is om het sociaal kader dat wij tot stand hebben gebracht, effectief te doen naleven. In de commissie heb ik reeds medegedeeld dat een onderzoek werd ingesteld om na te gaan of de huidige inspectiediensten niet kunnen worden gefusioneerd. Van zodra dat onderzoek gesloten is, zal ik het Parlement inlichten over de conclusies.

U hebt voorts gewezen op de moeilijkheden en de uitwassen met betrekking tot uitzendarbeid. U hebt daarbij enkele voorbeelden van misbruiken aangehaald. Binnen zeer strikte wettelijke bepalingen biedt de uitzendarbeid wel mogelijkheden en beantwoordt hij wel aan behoeften. Ik ga echter akkoord met u om te zeggen dat alle uitwassen moeten worden weggesneden.

Wat uw vragen inzake het werkloosheidsbeleid betreft, verwijs ik naar de drie punten die ik in mijn inleiding heb aangehaald. Het probleem van de langdurige laaggeschoolde werklozen houdt vooral mijn aandacht gaande. Over de regionalisering heb ik in het eerste deel van mijn antwoord reeds medegedeeld welke bevoegdheden precies worden overgedragen aan de Gemeenschappen en de Gewesten. Wij zullen aanvankelijk vooral informatie verstrekken om de overgang van tewerkgestelde werklozen naar het systeem van Geco's te bevorderen. Wij moeten ervoor waken dat er op 1 januari 1989 geen hiaten ontstaan en dat de betrokkenen door de overschakeling geen moeilijkheden ondervinden. Daarom heb ik het overleg dienaangaande met de bevoegde diensten van de Gewesten en de Gemeenschappen reeds in gang gezet.

U hebt tenslotte nog een concrete vraag gesteld in verband met werklozen tewerkgesteld in VZW's in Brussel die afhangen van STC, enerzijds of van de projecten-Kelchtermans, anderzijds. Ik moet dit nog verder bekijken, maar uit de informatie waarover ik thans beschik, blijkt dat deze krachtens de nieuwe bepalingen van de programmawet onder de bevoegdheid vallen van het Brusselse Hoofdstedelijk Gebied.

Ik wil er ook nog op wijzen dat de betrokken gewestminister bevoegd is voor de tewerkstelling maar dat voor alle tewerkstellingsprogramma's die gericht zijn op het opslorpen van werklozen een tussenakkoord vereist is tussen de Gewesten en Gemeenschappen om daar, waar er problemen kunnen rijzen, een oplossing te vinden.

Ik kom nu tot de uiteenzetting van de heer Blanpain, waarop ik al enkele malen allusie gemaakt heb. Waar hij een analyse maakt en zegt dat elk beleid eigentijds, humaan en efficiënt moet zijn, ben ik het helemaal met hem eens. U hebt, mijnheer Blanpain, gezegd dat het nuttig is de elementen van elk soort beleid, dat geldt ook voor dat van Tewerkstelling en Arbeid, op een rijtje te zetten.

U hebt terecht gewezen op de gewijzigde omstandigheden. Daarom vind ik dat wij op het vlak van arbeidsmarktbeleid dieper moeten graven. Het valt mij op dat de OESO, een van onze meest vooraanstaande instellingen, met een aantal parameters en factoren louter uit de economische, financiële en budgettaire sfeer werkt en onvoldoende aandacht heeft voor de demografische evolutie. Dit is nochtans een van de belangrijke pijlers voor een globaal beleid.

U hebt gewezen op het humane van het standpunt gelijke kansen voor iedereen. Dat is de basis van elk normaal sociaal en eigentijds beleid. U pleit ook voor een efficiënt beleid. Het is misschien een ideale gelegenheid om én vanuit de Gewesten en de Gemeenschappen én vanuit het centraal gezag, naar goed management en naar efficiëntie te streven om het indrukwekkend kluwen van sociale afspraken te ontwarren.

U hebt een aantal opmerkingen gemaakt in verband met de verschillende bevoegdheidsniveaus waarop alles zich afspeelt. We mogen de zaken niet bekrompen of vanuit louter de eigen bevoegdheid bekijken. Het gaat niet om de bevoegdheid van het Gewest, of van het centraal gezag of het Europees gezag, maar het gaat in de enorme evolutie die wij meemaken, om een bevoegdheid die de burger delegeert aan die instanties die het best geschikt zijn om het beleid te voeren. Ik heb derhalve veel redenen om het Europees pleidooi meteen te betrekken bij het gewestelijke en het centrale pleidooi. Ieder beleidsniveau echter moet zijn mogelijkheden ten volle kunnen aanwenden in hechte samenwerking en niet in een antithese.

U hebt de aandacht gevestigd op een aantal gedragscoden en regels. U hebt het probleem van Philips aangehaald. Ik ga er nu niet dieper op in. De sociale bemiddelaar van mijn departement volgt deze zaak dag en nacht zodat wij een bijdrage kunnen leveren — zoals ook in de centrale onderhandelingen — om voor dit conflict een oplossing te vinden. Wij zullen vanuit onze bevoegdheid helpen, zoals we dit ook in de voorbije jaren hebben gedaan, om de problemen in ondernemingen of sectoren waar moeilijkheden waren, op te lossen.

U hebt een aantal *hot items* aangehaald. Ik heb er ook een aantal opgesomd: huisarbeid, interim, onderscheid arbeiderbediende, kaderpersoneel, sociaal recht in de Grondwet, arbeidsduur, einde arbeidsovereenkomst, stempelcontrole en het samenspel tussen Gewest en centraal gezag. Voor een aantal van deze punten heb ik een eerste benadering te geven.

Voor het ministerie van Tewerkstelling en Arbeid is er veel werk aan de winkel. Ik hoop dat wij vele uren zullen kunnen werken in de commissies van Kamer en Senaat. Hoewel ik geloof in de continuïteit van wat de voorbije jaren is opgebouwd, meen ik toch dat nuttige initiatieven hun weg kunnen vinden binnen de commissies.

Ik meen op die manier te hebben geantwoord op de verscheidene algemene uiteenzettingen. Tenslotte antwoord ik op de interpellatie van senator de Clippele met betrekking tot de betalingsorganen.

Ik breng de Senaat in herinnering dat op 8 mei 1987 de firma Andersen belast werd met een audit. De exacte kostprijs bedraagt 10,260 miljoen, zonder BTW, ten laste van de Hulpkas voor werkloosheid. Op 21 mei 1987 heeft mijn voorganger de Ministerraad een mededeling gedaan met betrekking tot het organiseren van deze audit. De Ministerraad van 19 juni 1987 heeft daarvan akte genomen.

De uit te voeren studie omvat drie fasen. Een eerste fase heeft tot doel de kosten te bepalen in verband met wat men noemt de elementaire betalingsoperaties door CAPAC HVW. De tweede fase bevat de verzameling van informatie, hoofdzakelijk op het vlak van de RVA, over privé-betalingsinstellingen in verband met de in de eerste fase relevant gevonden parameters voor de betalingsoperaties. De derde fase houdt de vaststelling in van de noodzakelijke corrigerende factoren die in aanmerking moeten worden genomen voor de evaluatie van de administratiekosten van privé-betalingsinstellingen in vergelijking met de kosten, vastgesteld bij de HVW. Deze vaststelling zal gebeuren in een werkgroep, samengesteld uit vertegenwoordigers van het ministerie van Tewerkstelling en Arbeid, van het studiebureau en van de privé-betalingsinstellingen.

Einde 1987 werd een eerste tussenverslag opgesteld over de eerste fase van de audit. Dit verslag werd voor advies overgemaakt aan het beheerscomité van de Hulpkas. Het studiebureau voegde er een vragenlijst aan toe waarin gegevens over de privé-betalingsinstellingen worden opgesomd om enerzijds, het kostenniveau van de betalingsoperaties vast te stellen en anderzijds, de corrigerende factoren voor de derde fase te bepalen.

De RVA die de inlichtingen voor het realiseren van de tweede fase diende te verstrekken, bleek niet in de mogelijkheid te zijn om met de huidige informatisering de nodige gegevens, verspreid over de regionale tewerkstellingsbureaus, op geordende manier te verzamelen.

Daarom diende er opnieuw overleg met de privé-betalingsinstellingen te worden gepleegd, opdat zij in de plaats van de RVA de vereiste inlichtingen zouden verstrekken. Tijdens de vorige regering werden er reeds voorbereidende gesprekken gevoerd. Ik geloof niet dat er een contradictie bestaat tussen het antwoord dat ik u op uw schriftelijke vraag heb gegeven en de feitelijke toestand. De eerste fase is voorlopig afgesloten en is vastgelopen op het verzamelen van een aantal gegevens. Tijdens een aantal bijeenkomsten werd een soort tripartite-overleg gevoerd tussen het studiebureau, de verschillende privé-betalingsorganisaties en mijn departement. Door een aantal omstandigheden, zoals de val van de regering eind vorig jaar, de verkiezingen en de lange regeringsonderhandelingen, konden we uiteindelijk geen tweede stap doen. Ik ben er in ieder geval vast van overtuigd dat met dit overleg opnieuw moet worden gestart, om effectief tot een tweede fase te komen.

Daarom heeft het bureau-Andersen, op mijn vraag, de in het verslag opgenomen formules voor de berekening van de betalingskosten op een meer concrete en vatbare wijze in een kort aanvullend verslag uitgewerkt, zodat ik nu het initiatief kan nemen om het overleg met de privé-betalingsinstellingen en het studiebureau opnieuw te starten. Alle schikkingen zijn getroffen en nu na de wisseling van regering kunnen wij effectief in een nieuw overleg stappen. Tot daar het antwoord op uw eerste vraag.

Uw tweede vraag betrof de zogenaamde bijkomende 600 miljoen die door de regering ter beschikking werd gesteld. Ik moet dit even rechtzetten. Ik wijs u erop dat vóór de toekenning van de bijkomende 600 miljoen aan de betalingsinstellingen voor administratieve onkosten in de jaren 1984 tot 1988 volgende sommen werden besteed. Voor 1984 ontvingen de privé-uitbetalingsinstellingen 2,9716 miljard, de HVW 590 miljoen. Het totaal bedroeg plusminus 3,5625 miljard. Voor de jaren 1985, 1986, 1987 en 1988 was dit voor de privé-betalingsinstellingen telkens hetzelfde bedrag, 2,7216 miljard, en voor de hulpkas 630,9 miljoen, in het totaal 3,3525 miljard.

Dit wil zeggen dat de 600 miljoen ten onrechte als supplementaire uitgave bovenop de initiële uitgave voor 1988 werd bestempeld. Ik verklaar zeer duidelijk dat de nodige bedragen voor de administratiekosten door de RVA berekend worden aan de hand van vaste parameters. U kent het mechanisme waarbij gedurende jaren een aantal elementen in rekening worden gebracht om zo de globale berekening te maken. Het gaat dus niet over 600 miljoen extra, maar wel over de voorlopige correctie van wat men in de jaren 1985 tot en met 1988 minder heeft betaald. Deze voorlopige correctie is gekoppeld aan het heropstarten van het overleg. Ik verwijs hierbij naar het eerste punt van uw vraag en mijn eerste antwoord.

Wij vonden het verantwoord om een correctie aan te brengen voor de jongste vier jaar. Het verschil tussen 2 miljard 971 miljoen in 1984 en 2 miljard 721 miljoen in de daaropvolgende jaren bedraagt 250 miljoen op jaarbasis. Nu hebben wij niet 1 miljard, maar 600 miljoen bijbetaald.

In uw volgende vraag hebt u gewezen op het uitzonderlijke in ons systeem, waarbij privé-instellingen als enige in aanmerking komen om uitbetalingen te doen. U hebt gezegd het hier gaat over 2,5 pct. administratiekosten t.o.v. de uitkeringen. Het lijkt mij nuttig om enkele cijfers op een rijtje te zetten. De aan de werklozen uitgekeerde bedragen omvatten voor 1987 (het laatst gekende volledige jaar): werkloosheidsuitkeringen, 128,8 miljard; wisselkoerstoeslag aan grensarbeiders, 0,6 miljard; brugpensioen voor het jaar 1987, 42,7 miljard. Dit is een totaal van 172,1 miljard. De administratiekosten bedragen bijgevolg niet 2,5 pct. maar 1,95 pct. van de uitkeringen.

Zonder te anticiperen op het eerste onderdeel van het auditverslag, noch op de tweede fase die ik op gang wil brengen is deze verhouding naar mijn oordeel niet onverantwoord.

Mijnheer de Clippele, u vond het merkwaardig dat het aantal volledig uitkeringsgerechtigde werklozen daalt, en dat men toch een bijkomend bedrag wil uitkeren. Ik kan u alle cijfergegevens daaromtrent bezorgen. Ik heb aangetoond dat het hier gaat om een deelcorrectie van wat in de afgelopen vier jaar niet werd uitgekeerd aan de bedoelde betalingsinstellingen.

Aan de hand van de cijfers heb ik u aangeduid wat de verhouding tot de kostprijs is. Intellectuele eerlijkheid verplicht mij erop te wijzen dat het hier niet enkel gaat over de behandeling van dossiers van volledig uitkeringsgerechtigde werklozen.

De privé-betalingsinstellingen behandelen trouwens, zoals ook de Hulpkas voor werkloosheidsuitkeringen, een aantal andere dossiers, waarvoor zij ook administratiekosten hebben. Ik denk hierbij aan dossiers die te maken hebben met deeltijds werklozen, bruggepensioneerden, personen die deeltijds werken om aan de werkloosheid te ontsnappen, deeltijds werkenden in tewerkstellingsprogramma's, werklozen die vrijgesteld zijn van stempelcontrole omdat zij een beroepsopleiding volgen of om studie- of familieredenen. Op het ogenblik zijn 21 groepen van werklozen immers vrijgesteld van de dagelijkse stempelcontrole. Dit is natuurlijk zeer goed vanuit menselijk standpunt. Hierdoor is thans meer dan de helft van de werklozen vrijgesteld van stempelcontrole.

Uw opmerking dat het aantal dossiers is verminderd, omdat het aantal werklozen is gedaald, is dus niet juist, want u had het alleen over de volledig uitkeringsgerechtigde werklozen. Het aantal betalingen stijgt jaarlijks. In 1984 werden er 9 250 000 betalingen verricht, in 1985, 9 280 000, in 1986, 9 405 000, in 1987, 9 611 000 en in 1988, 9 700 000. Er is inderdaad een neergaande beweging in het aantal volledige uitkeringsgerechtigde werklozen, maar door de toename van andere soorten van opdrachten stijgt het werkvolume van de uitbetalingsinstellingen. Ik meen hiermee geantwoord te hebben op uw eerste drie vragen, mijnheer de Clippele.

U vroeg zich ook af waarom er geen melding werd gemaakt van deze maatregel. Welnu, ik zag geen enkele reden om deze beslissing in het openbaar aan te kondigen, maar ik heb ook geen enkele moeite om die maatregel aan de hand van het

zeer duidelijke dossier toe te lichten. De betalingsinstellingen beweren zelfs dat zij, rekening houdend met de evolutie van een aantal parameters, recht hebben op nog hogere bijdragen.

In de twee vorige regeringen, die toch anders waren samengesteld dan de huidige, werd trouwens aanvaard dat er aan de betalingsinstellingen een bedrag van circa 2 miljard 971 miljoen frank moest worden uitbetaald, tegenover de 2 miljard 721 miljoen die zij uiteindelijk hebben gekregen. Dit maakt dus een verschil van ongeveer 1 miljard over vier jaar. Onze beslissing om 600 miljoen bijkomend uit te keren, is dus minimaal en ten volle verantwoord, rekening houdend met de stijging van de diensten die worden verricht.

Bovendien is deze bijkomende uitkering gebonden aan de tweede fase van de audit, die door mijn voorganger in 1987 werd voorgesteld. Ik heb ter zake het overleg tussen de betalingsinstellingen, het departement en het studiebureau weer op gang gebracht.

Dit is, mijnheer de Voorzitter, in een notedop, het antwoord op de vragen van de geachte interpellant.

De heer Luyten. — Dat was dan een kokosnoot. (*Gelach.*)

De heer Van den Brande, minister van Tewerkstelling en Arbeid. — Ik achtte het ook nodig bij de bespreking van mijn begroting enkele algemene lijnen te schetsen en een antwoord te geven op de meer concrete vragen die mij dienaangaande werden gesteld. (*Applaus.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Blanpain.

De heer Blanpain. — Mijnheer de Voorzitter, ik heb met zeer veel belangstelling geluisterd naar het uitstekende en lang uitgesponnen betoog van de minister.

Bij de algemene beschouwing die hij heeft ontwikkeld is hij ongetwijfeld de problemen niet uit de weg gegaan, wij kunnen ons bij zijn antwoord aansluiten waar het gaat om de werkgelegenheid, om de flexibiliteit die inderdaad sociaal dient te worden benaderd, om de stroom naar autonomie, die hij zal steunen maar met eerbied voor eenieders verantwoordelijkheden en in een geest van samenwerking en coöperatie, niet alleen in eigen land maar ook in een ruimer Europees en mondiaal verband.

Over een paar punctuele vragen en bedenkingen blijf ik een beetje op mijn honger, mijnheer de minister. Ik heb namelijk gevraagd dat de Internationale Arbeidsorganisatie zou worden gevolgd.

Zij beweert dat wij inzake syndicale vrijheid het internationaal recht niet respecteren omwille van de representativiteitsregelen die wij huldigen onder meer bij de samenstelling van de Nationale Arbeidsraad en bij de behandeling van dossiers bij de Nationale Maatschappij van Belgische Spoorwegen. Ik heb op die vraag geen antwoord gekregen.

U hebt allusie gemaakt op het onderscheid tussen werklieden en bedienden. Dat blijft een onaanvaardbaar en achterhaald onderscheid. Ook daarover had ik graag iets gehoord.

In verband met de stempelcontrole weet u dat wij nog het enige land ter wereld zijn waar de personen zich dagelijks fysiek in vernederende omstandigheden moeten aanmelden. Wij zijn het er allen over eens dat het ondoelmatig kostenverwekkend is en dat het beleid hieromtrent moet worden omgebogen. In ons land wordt er inderdaad nog voortdurend uitbetaald. Dat is echter geen argument om deze ontterende controle in stand te houden. Waarom kan er geen datum voor het beëindigen van die vorm van stempelcontrole worden vooropgezet?

In verband met de perverse regeling met betrekking tot de opzeggingsregeling voor bedienden had ik ook graag een antwoord gekregen.

Ik heb gevraagd of er een mogelijkheid is voor een eigen identiteitserkenning van het kaderpersoneel. Hoever staat het met de vertegenwoordiging van het kaderpersoneel in de verschillende échelons, nu hun organisatie door u als representatief wordt erkend?

Ik dank u voor de aandacht die u besteedt aan de zaak-Philips en voor uw punctuele antwoorden. Ik herhaal nogmaals dat het hier niet gaat om een zaak-Michelin maar om een onderneming die haar best doet om de regels van het spel te spelen; informatie, overleg, onderhandeling om samen, werkgevers, werknemers en overheid, dit moeilijke probleem van de werkloosheid aan te kunnen. Wanneer ondernemingen hun best doen dan moet dit ook worden gezegd. In het verleden heb ik het ook aangeklaagd misschien niet hier op de tribune maar bij andere gelegenheden, wanneer ondernemingen dit spel niet spelen.

Er is nu geen akkoord om de sociale zekerheid verder te federaliseren. Dat akteren wij. Dat neemt echter niet weg dat wij ervan overtuigd zijn dat wij inzake het verder federaliseren van de sociale zekerheid over een tiental jaren gelijk zullen krijgen.

Ik troost mij met de gedachte, mijnheer de minister, *qui tacet, consentire videtur*, dat u het eens bent met de standpunten die ik heb ingenomen en waarover u niets heeft gezegd. Ik kan begrijpen dat u ook problemen heeft van tijd. Ik zou u echter dankbaar zijn voor nadere preciseringen. (*Applaus.*)

M. le Président. — Quelqu'un désire-t-il encore intervenir dans la discussion générale ou au sujet de l'interpellation?

Personne?

Dans ces conditions, je déclare la discussion générale close et, en ce qui concerne l'interpellation, l'incident clos.

Wenst iemand nog het woord in de algemene beraadslaging of in verband met de interpellatie?

Zo neen, verklaar ik de algemene beraadslaging voor gesloten. Wat de interpellatie betreft, is het incident gesloten.

Nous passons à présent à l'examen des articles du projet de loi.

Wij gaan nu over tot de bespreking van de artikelen van het ontwerp van wet.

Personne ne demandant la parole dans la discussion des articles du tableau, je les mets aux voix.

Daar niemand het woord vraagt in de behandeling van de artikelen van de tabel, breng ik deze in stemming.

— Ces articles sont successivement mis aux voix et adoptés. (*Voir documents n°s 451, 1 et 2, session extraordinaire 1988 du Sénat.*)

Deze artikelen worden achtereenvolgens in stemming gebracht en aangenomen. (*Zie stukken nrs. 451, 1 en 2, buitengewone zitting 1988 van de Senaat.*)

De Voorzitter. — De artikelen van het ontwerp van wet luiden:

Kredieten voor de lopende uitgaven (Titel I) en de kapitaaluitgaven (Titel II)

Artikel 1. § 1. Voor de uitgaven van het ministerie van Tewerkstelling en Arbeid voor het begrotingsjaar 1988 worden kredieten geopend ten bedrage van (in miljoenen franken):

	Gesplitste kredieten		
	Niet-gesplitste kredieten	Vastleggingskredieten	Ordonnancingskredieten
TITEL I			
Lopende uitgaven . . .	66 406,3	—	—
TITEL II			
Kapitaaluitgaven . . .	22,0	—	—
Totaal	66 428,3	—	—

Die kredieten worden opgesomd onder de Titels I en II van de bij deze wet gevoegde tabel.

§ 2. De basisallocaties die voortvloeien uit de ventilatie van de kredieten over organisatieafdelingen en activiteitenprogramma's zoals ze hernoemen worden in de tabellen van de begrotingsmiddelen van het verantwoordingsprogramma, maken het voorwerp uit van een boekhoudkundige opvolging.

§ 3. Wanneer de uitsplitsing tussen organisatieafdelingen of programma's gemaakt wordt in de tabellen van de begrotingsmiddelen, kan de minister, of de gedelegeerde ambtenaar, binnen de grens van elk van de kredieten geopend in de wetstabel, overgaan tot een herverdeling van de basisallocaties.

§ 4. De controleur der vastleggingen en het Rekenhof zien erop toe dat de uitgaven op de basisallocaties juist worden aangerekend en zorgen bovendien ervoor dat deze laatste, eventueel rekening houdend met de overeenkomstig § 3 doorgevoerde herverdelingen, niet overschreden worden.

Crédits pour les dépenses courantes (Titre I)
et pour les dépenses de capital (Titre II)

Article 1er. § 1er. Il est ouvert, pour les dépenses du ministère de l'Emploi et du Travail, afférentes à l'année budgétaire 1988, des crédits s'élevant aux montants ci-après (en millions de francs):

	Crédits non dissociés	Crédits d'engage- ment	Crédits d'ordonnan- cement
TITRE I			
Dépenses courantes . . .	66 406,3	—	—
TITRE II			
Dépenses de capital . . .	22,0	—	—
Totaux	66 428,3	—	—

Ces crédits sont énumérés aux Titres I et II du tableau annexé à la présente loi.

§ 2. Les allocations de base qui résultent de la ventilation des crédits entre divisions organiques et programmes d'activités, telles qu'elles sont reprises dans les tableaux de moyens budgétaires du programme justificatif, font l'objet d'un suivi comptable.

§ 3. Lorsque la décomposition entre divisions organiques ou programmes est opérée dans les tableaux de moyens budgétaires, le ministre, ou le fonctionnaire qu'il délègue à cet effet, peut, dans la limite de chacun des crédits ouverts au tableau de la loi, procéder à une redistribution des allocations de base.

§ 4. Le contrôleur des engagements et la Cour des comptes veillent à ce que les dépenses soient correctement imputées sur les allocations de base et à ce que ces dernières ne soient pas dépassées, compte tenu le cas échéant des redistributions opérées conformément au § 3.

— Aangenomen.

Adopté.

Bijzondere bepalingen betreffende de lopende uitgaven

Art. 2. In afwijking van artikel 15 van de wet van 29 oktober 1846 op de inrichting van het Rekenhof, mogen geldvoorschotten worden verleend:

1° Tot een maximumbedrag van 750 000 frank, aan de buitengewone rekenplichtigen van het departement, andere dan die bedoeld onder 2°, 3° en 4° hierna, die er uitgaven mee mogen betalen welke 100 000 frank niet overschrijden;

2° Tot een maximumbedrag van 500 000 frank, aan de rekenplichtige van de sociale dienst, die er de uitgaven mee mag vereffenen, bedoeld onder artikel 11.05 van Titel I van de bij deze wet gevoegde tabel en welke ook het bedrag ervan weze;

3° Tot en maximumbedrag van 15 000 000 frank aan de buitengewone rekenplichtige van het departement, algemene administratieve diensten, met het oog op de uitbetaling van de schuldvorderingen die geen 100 000 frank overschrijden, en welk ook het bedrag moge zijn van de verbruikskosten van water, van gas en van elektriciteit en de kosten van telefoon;

4° Welke 750 000 frank overschrijden, aan de rekenplichtigen belast met het financieren van opdrachten, die gemachtigd worden de nodige voorschotten ter beschikking te stellen van de personen belast met een opdracht in het buitenland, zelfs indien deze voorschotten 100 000 frank overschrijden.

Dispositions particulières relatives aux dépenses courantes

Art. 2. Par dérogation à l'article 15 de la loi organique de la Cour des comptes du 29 octobre 1846, peuvent être consenties des avances de fonds:

1° D'un montant maximum de 750 000 francs, aux comptables extraordinaires du département, autres que ceux visés aux 2°, 3° et 4° ci-après, qui sont autorisés à payer au moyen de ces avances, les dépenses n'excédant pas 100 000 francs;

2° D'un montant maximum de 500 000 francs, au comptable du service social qui est autorisé à liquider, au moyen de ces avances, les dépenses, quel qu'en soit le montant, prévues à l'article 11.05 du Titre I du tableau annexé à la présente loi;

3° D'un montant maximum de 15 000 000 de francs, au comptable extraordinaire du département, services administratifs généraux, à l'effet de payer les créances n'excédant pas 100 000 francs ainsi que, quels qu'en soient les montants, les frais de consommation d'eau, de gaz et d'électricité et les frais de téléphone;

4° D'un montant supérieur à 750 000 francs aux comptables chargés de financer les missions, qui sont autorisés à mettre les avances nécessaires à la disposition des personnes chargées d'une mission à l'étranger, même si ces avances excèdent 100 000 francs.

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 3. De minister van Tewerkstelling en Arbeid is ertoe gemachtigd provisies te verlenen aan de deskundigen en gerechtsdeurwaarders, die voor rekening van zijn departement optreden.

Art. 3. Le ministre de l'Emploi et du Travail est autorisé à accorder des provisions aux experts et huissiers de justice qui interviennent pour compte de son département.

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 4. De betaling van de geboortetoelagen en de vergoedingen wegens begrafeniskosten geschiedt volgens de regels vastgesteld door artikel 23 van de wet van 15 mei 1846 op de rijkscomptabiliteit.

Art. 4. Le paiement des allocations de naissance et des indemnités pour frais funéraires s'effectue conformément aux règles établies par l'article 23 de la loi du 15 mai 1846 sur la comptabilité de l'Etat.

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 5. Het krediet met betrekking tot de kredieturen en het betaald educatief verlof, uitgetrokken op artikel 33.06 van Titel I, kan worden overgedragen op het artikel 60.02.A van Titel IV, afzonderlijke sectie van de begroting.

Art. 5. Le crédit relatif aux crédits d'heures et au congé-éducation payé, prévu à l'article 33.06 du Titre I, peut être

transféré à l'article 60.02.A du Titre IV, section particulière du budget.

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 6. Het krediet met betrekking tot het Interdepartementaal Begrotingsfonds ter bevordering van de werkgelegenheid, uitgetrokken op artikel 01.01 van Titel I, kan overgedragen worden op het artikel 60.06.A van Titel IV, afzonderlijke sectie van de begroting.

Art. 6. Le crédit relatif au Fonds budgétaire interdépartemental de promotion de l'emploi, prévu à l'article 01.01 du Titre I, peut être transféré à l'article 60.06.A du Titre IV, section particulière du budget.

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 7. Het krediet met betrekking tot het verlenen van toelagen aan de Rijksdienst voor arbeidsvoorziening in verband met de uitgaven inherent aan de tewerkstelling van werklozen door de openbare besturen in de sectoren ministeries en parastatalen, uitgetrokken op artikel 42.07, Titel I, mag overgedragen worden, naargelang van de behoeften, op artikel 42.01 van dezelfde Titel van deze begroting door middel van een koninklijk besluit en mits akkoord van de minister van Begroting.

Art. 7. Le crédit relatif à l'octroi de subventions à l'Office national de l'Emploi en matière de dépenses inhérentes à la mise au travail des chômeurs par les pouvoirs publics dans les secteurs des ministères et des parastataux, prévu à l'article 42.07 du Titre I, peut être transféré, en fonction des besoins, à l'article 42.01 du même Titre de ce budget par voie d'arrêté royal et moyennant l'accord du ministre du Budget.

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 8. Het krediet met betrekking tot de uitgaven inherent aan de uitwerking, de ontwikkeling en de financiering van een programma voor tewerkstelling van contractuelen, uitgetrokken op artikel 43.01, Titel I, mag overgedragen worden, naargelang van de behoeften, op artikel 01.01 van dezelfde Titel van deze begroting door middel van een koninklijk besluit en mits het akkoord van de minister van Begroting.

Art. 8. Le crédit relatif aux dépenses inhérentes à la mise au point, au développement et au financement d'un programme de mise au travail de contractuels subventionnés, prévu à l'article 43.01 du Titre I, peut être transféré, en fonction des besoins, à l'article 01.01 du même Titre de ce budget par voie d'arrêté royal et moyennant l'accord du ministre du Budget.

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 9. Op het krediet uitgetrokken op het artikel 12.01, Titel I, mogen uitgaven van vroegere jaren worden aangerekend.

Art. 9. Sur le crédit prévu à l'article 12.01, Titre I, peuvent être imputées des dépenses d'années antérieures.

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 10. Het bedrag van de terugbetalingen door de personeelsleden van het departement voor de leningen toegestaan ten laste van artikel 11.05, mag op het krediet gebracht worden van een bijzondere rekening op Titel IV, afzonderlijke sectie van de begroting, te beheren door de rekenplichtige van de maatschappelijke dienst om opnieuw gebruikt te worden in de vorm van leningen.

Art. 10. Le montant des remboursements effectués par les agents du département pour les prêts consentis à charge de l'article 11.05, peut être porté au crédit d'un compte spécial ouvert au Titre IV, section particulière du budget, à gérer par le comptable du service social, en vue d'être réutilisé sous forme de prêts.

— Aangenomen.

Adopté.

Afzonderlijke sectie (Titel IV)

Art. 11. De verrichtingen op de speciale fondsen die voorkomen in de tabel van Titel IV gevoegd bij deze wet, worden geraamd op 3 382 900 000 frank voor de ontvangsten en 3 351 500 000 frank voor de uitgaven.

Section particulière (Titre IV)

Art. 11. Les opérations, effectuées sur les fonds spéciaux figurant au tableau du Titre IV joint à la présente loi, sont évaluées à 3 382 900 000 francs pour les recettes et à 3 351 500 000 francs pour les dépenses.

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 12. De schuldvorderingen te boeken op artikel 60.02.A — « Fonds bestemd voor de betaling van de kredieturen en van het betaald educatief verlof aan de werknemers in het kader van hun voortdurende vorming » — van Titel IV van de afzonderlijke sectie, ontstaan in de loop van de burgerlijke jaren 1975 tot 1982 en overgelegd volgens de modaliteiten vastgesteld door de wet en het reglement vóór 31 december 1985, zijn niet onderworpen aan de verjaring voorzien in artikel 1, littera b, van de wet van 6 februari 1970 betreffende de verjaring van de schuldvorderingen ten laste of ten voordele van de Staat en de provinciën.

Art. 12. Les créances imputables à l'article 60.02.A — « Fonds destiné au paiement des crédits d'heures et du congé-éducation payé aux travailleurs dans le cadre de leur formation permanente » — du Titre IV de la section particulière, nées au cours des années civiles 1975 à 1982 et produites, selon les modalités fixées par la loi et le règlement, avant le 31 décembre 1985, sont relevées de la prescription visée à l'article 1er, lettre b, de la loi du 6 février 1970 relative à la prescription des créances à charge ou au profit de l'Etat et des provinces.

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 13. Het Fonds voor de economische expansie en de regionale reconversie (art. 60.01.A-Titel IV) en het Solidariteitsfonds opgericht bij artikel 44 van de wet van 30 maart 1976 betreffende de economische herstelmaatregelen (art. 60.03.A-Titel IV) worden opgeheven en de saldi van deze Fondsen zullen gestort worden aan de Schatkist.

Art. 13. Le Fonds d'expansion économique et de reconversion régionale (art. 60.01.A.-Titre IV) et le Fonds de solidarité créé en vertu de l'article 44 de la loi du 30 mars 1976 relative aux mesures de redressement économique (art. 60.03.A.-Titre IV) sont supprimés et les soldes de ces Fonds seront versés à la Trésorerie.

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 14. De wijze van beschikking over het tegoed vermeld voor de fondsen ingeschreven in de tabel van Titel IV gevoegd bij deze wet, wordt aangeduid naast het nummer van het artikel dat betrekking heeft op elk dezer.

De fondsen waarvan de uitgaven aan het voorafgaand visum van het Rekenhof worden voorgelegd, worden door het teken A aangeduid. De fondsen waarop door tussenkomst van de minister van Financiën wordt beschikt, worden door het teken B aangeduid. De fondsen waarop rechtstreeks wordt beschikt door de rekenplichtigen die de ontvangsten hebben gedaan, worden door het teken C aangeduid.

Art. 14. Le mode de disposition des avoirs mentionnés aux fonds inscrits au tableau du Titre IV joint à la présente loi est indiqué en regard du numéro de l'article se rapportant à chacun d'eux.

Les fonds dont les dépenses sont soumises au visa préalable de la Cour des comptes sont désignés par l'indice A. Les fonds sur lesquels il est disposé à l'intervention du ministre des Finances sont désignés par l'indice B. Les fonds sur lesquels il est disposé directement par les comptables qui ont opéré les recettes sont désignés par l'indice C.

— Aangenomen.

Adopté.

M. le Président. — Il sera procédé ultérieurement au vote sur l'ensemble du projet de loi.

Wij stemmen later over het ontwerp van wet in zijn geheel.

ONTWERP VAN WET HOUDENDE DE BEGROTING VAN HET MINISTERIE VAN MIDDENSTAND VOOR HET BEGROTINGSJAAR 1988

Algemene beraadslaging en stemming over de artikelen

PROJET DE LOI CONTENANT LE BUDGET DU MINIS- TERE DES CLASSES MOYENNES POUR L'ANNEE BUD- GETAIRE 1988

Discussion générale et votes des articles

De Voorzitter. — Aan de orde is de bespreking van het ontwerp van wet houdende de begroting van het ministerie van Middenstand voor het begrotingsjaar 1988.

Nous abordons l'examen du projet de loi contenant le budget du ministère des Classes moyennes pour l'année budgétaire 1988.

De algemene beraadslaging is geopend.

La discussion générale est ouverte.

Het woord is aan de rapporteur.

De heer De Cooman, rapporteur. — Mijnheer de Voorzitter, bij deze bespreking van de begroting van Middenstand wens ik een kort overzicht te geven van de inleiding van de staatssecretaris en van de vragen van de commissarissen.

In zijn inleidende uiteenzetting heeft de staatssecretaris gewezen op het retroactief belang van de bespreking. De discussie werd beperkt tot vier fundamentele punten:

1. De cijfergegevens van de begroting Middenstand;
2. Een algemeen cijferbeeld van de KMO's en de zelfstandigen;
3. Het impulsprogramma voor de KMO's;
4. De huidige problemen verbonden aan het sociaal statuut.

De begroting van het departement van Middenstand bedraagt 6,86 miljard waarvan 5,6 miljard lopende uitgaven en 1,2 miljard kapitaalsuitgaven. 4,15 miljard van de lopende uitgaven wordt gevormd door de subsidies aan het stelsel van de gezinsbijslagen.

De kapitaalsuitgaven omvatten de aflossing van de gecumuleerde schuld van het pensioenstelsel dat op 31 december 1980, 29,6 miljard bedroeg en waarvan op 31 december 1987 18,7 miljard was terugbetaald. Het saldo op 31 december 1987 bedroeg nog 11,4 miljard.

Een nieuw aflossingsplan van deze 11,4 miljard schuld werd opgemaakt rekening houdend met de vijfjaarlijkse verhoging van het minimumpensioen. Het nieuwe aflossingsplan is gespreid over een periode van 10 jaar lopende van 1988 tot 1997.

De lopende uitgaven omvatten voor het overgrote deel de toelagen voor het stelsel van de gezinsbijslagen. Die bedragen drie vierde van de kredieten. De grote posten van de andere lopende uitgaven omvatten 4 hoofdposten die de 100 miljoen overschrijden, namelijk,

— 500 miljoen om het tekort van het waarborgfonds te dekken;

— 278,7 miljoen tot stijving van het Fonds voor de economische expansie;

— 264,9 miljoen voor de bezoldiging van het ministerieel personeel;

— 134,4 miljoen voor het Economisch en Sociaal Instituut van de Middenstand.

De begroting van de Hoge Raad voor de Middenstand zal worden verhoogd met 10 miljoen voor een doeltreffender werking van de commissie « Comform ».

De staatssecretaris geeft een overzicht van de plaats die de middenstand inneemt in onze maatschappij en dit aan de hand van de recente statistieken van het RSVZ, RSZ en NIS. Een duidelijk beeld wordt gegeven van de KMO's en de tewerkstelling, van het aantal zelfstandigen, van het beroepsinkomen van de zelfstandigen en van de gepensioneerde zelfstandigen met een illustratie van de demografische achteruitgang.

Overeenkomstig het regeerakkoord waar op bladzijde 16, onder punt 4, een programma staat ingeschreven ten gunste van de KMO's en de middenstand zal een door de minister van Middenstand en de staatssecretaris voorbereid programma voorgelegd worden aan de Ministerraad. Dit impulsprogramma bevat maatregelen die rekening houden met de voornaamste periodes in het leven en de ontwikkeling van de onderneming.

De staatssecretaris behandelt in verband met het sociaal statuut drie fundamentele problemen, namelijk de verbetering van het verplicht pensioen, de vervanging van de consolidatiebijdrage en de problematiek van de sociale bijdragen en de regularisatie van de voorlopige bijdragen.

Bij de algemene bespreking benaderen de leden van de commissie en andere senatoren belangrijke punten die betrekking hebben op de KMO's, de zelfstandigen, het sociaal statuut van de zelfstandige, zowel op basis van de bijdragen als van de uitkeringen, de verschillende reglementering waaraan het zelfstandig beroep onderworpen is. Ze wijdden een bespreking aan een aantal instellingen die de belangen van de middenstand behartigen. De meeste vragen van de leden van de commissie worden door de staatssecretaris schriftelijk beantwoord en aan de commissie overgezonden.

Ik dank de staatssecretaris voor zijn duidelijk en rationeel antwoord en voor zijn uitleg met grote dossierkennis.

De begroting werd goedgekeurd met 13 stemmingen bij 2 onthoudingen.

Mijnheer de Voorzitter, aansluitend op dit verslag zou ik nog enkele persoonlijke beschouwingen en wensen willen formuleren.

Hier vandaag nog spreken over de belangrijke plaats die de KMO's, de zelfstandigen en de middenstanders innemen in onze nationale economie door de tewerkstelling die deze ondernemingen hebben tot stand gebracht en nog brengen, is totaal overbodig. Degenen die hier nog zouden aan twifelen, durf ik gerust bij de marginalen te rekenen. Maar als boutade zou men er toch het belang kunnen van aanwijzen. Men is er jammer genoeg in geslaagd de hele middenstandsproblematiek in de regering te verdelen over een minister en twee staatssecretarissen en over nog een achttal andere departementen. Indien men daarbij de geregionaliseerde materies neemt, moet men er nog de gemeenschapsdepartementen bijrekenen. Men moet zich in de plaats stellen van het individu dat een zelfstandig bedrijf

wenst op te richten. In welk bos moet die persoon zich begeven vooraleer hij kan starten!

Dan is er het geval van degene die een klein bedrijf heeft opgericht, geen administratieve medewerkers heeft en dagelijks een hoeveelheid papier te verwerken krijgt. Hij stelt terecht de vraag of al deze formulieren wel echt nodig zijn. De zelfstandige van vandaag heeft minstens driemaal zoveel administratie te verwerken als tien jaar geleden. Erger is het nog wanneer hij zelf een aanvraag dient te doen en geconfronteerd wordt met de vraag tot wiens bevoegdheid dit wel behoort. Meestal wordt hij van het kastje naar de muur gestuurd.

Een zelfstandige die een loontrekkende in dienst wil nemen of conform de huidige maatregelen een werkloze, zou er door de rompslomp die zo'n aanwerving meebrengt de moed en de motivatie bij verliezen.

Dit is slechts één facet dat zou kunnen worden vereenvoudigd. Sinds acht jaar ben ik lid van de commissie voor de Middenstand, al die tijd spreekt men over een vereenvoudiging, er bestaat een commissie «Comform» maar er komt steeds meer papier bij. Ik hoop dat de tien miljoen verhoging voor de automatisering en de verbetering van de werking van Comform tot een vereenvoudiging zal leiden. Mijn suggestie hieromtrent is dat de regering enkele verantwoordelijken zou benoemen, die zich per departement zouden bezighouden met de rationalisatie van de overvloedige formaliteiten en administratieve rompslomp.

Het zal de staatssecretaris wel niet verwonderen dat ik nog even terugkom op de wet op de handelspraktijken, waarover in de commissievergaderingen al gesproken is, en meer specifiek de soldenwetgeving en de perioden ervan. De staatssecretaris heeft daar beloofd initiatieven in de goede richting te nemen. Tot onze spijt hebben wij moeten vaststellen dat de minister van Economische Zaken de adviezen tot wijziging van het koninklijk besluit van 5 mei 1986, voorgelegd door de minister van Middenstand, de staatssecretaris voor Middenstand en de staatssecretaris voor de Kleine en Middelgrote Ondernemingen naast zich heeft gelegd en de gevraagde wijziging niet heeft ondertekend.

De minister geeft hier blijk van een gebrek aan respect voor de 96 pct. van de middenstanders die erom hadden gevraagd. Het is erg dat hij eraan toevoegde van zins te zijn de hele soldenwetgeving af te schaffen. Dit komt misschien sympathiek over bij de kopers, maar de werkelijkheid is totaal anders. Ik ga daarover vandaag niet uitweiden daar ik deze week nog de minister van Economische Zaken hierover zal interpellieren.

De uitoefening van een zelfstandig beroep impliceert het nemen van risico's, niet alleen op sociaal vlak, maar ook en vooral op het vlak van de bestaanszekerheid. Het beleid moet dan ook vooral worden gericht op beveiliging tegen individuele risico's en de bevordering van de maatschappelijke en menselijke ontwikkeling. Er moeten maatregelen worden genomen op juridisch en economisch vlak om het de zelfstandigen mogelijk te maken het risico van hun zaak te blijven dragen. Op korte termijn moeten fundamentele maatregelen worden genomen ter bevordering van de bestaanszekerheid van de zelfstandigen. Het is verontrustend te moeten vaststellen in de bijlagen bij het verslag dat het gemiddeld inkomen van een zelfstandige 560 000 frank per jaar bedraagt. Erger nog is dat één derde van de zelfstandigen minder dan 300 000 frank per jaar verdient. Tabel drie in de bijlage bij het verslag waarin de vergelijking wordt gemaakt tussen de belastbare beroepsinkomsten is ter zake zeer duidelijk.

Degenen die nog steeds geloven in de mythe dat de zelfstandigen genoeg verdienen en daarbij gewagen van een parallel circuit, moet ik toch doen opmerken dat dit wel heeft bestaan maar dat die tijd reeds lang voorbij is. Gelukkig maar, want velen die met een parallel circuit te werk gingen, hebben hun eigen onderneming begraven.

De vermindering van inkomens doet zich vooral voor bij uitbollende ambachtelijke zelfstandigen die door omstandigheden eigen aan de bedrijfsevolutie niet meer mee kunnen, maar te jong zijn om met pensioen te gaan en te oud om nog zeer zwaar te investeren. Voor deze zelfstandigen bestaat er geen enkele opvang. Zouden wij niet de mogelijkheid kunnen aan-

gaan om zelfstandigen die in grote moeilijkheden zitten een gewaarborgd levensminimum toe te kennen? Ik kom daar straks nog op terug. De vraag rijst echter hoeveel jaren men daarover zal praten, wanneer een parlementair initiatief ter zake zou worden genomen. Indien dit zoveel tijd in beslag neemt als de oprichting van de eenpersoonsvennootschap, waarvoor indertijd collega Verhaegen een wetsvoorstel indiende, dan zijn wij goed voor ongeveer vijftien jaar.

Wij mogen ons niet ontveinzen dat talrijke zelfstandigen zich bevinden in een nieuwe armoede teweeggebracht door feiten waar tegen zij volkomen machteloos staan.

De gevolgen van een faillissement zijn een aspect van zelfstandigen die zich in moeilijkheden bevinden. Het is bekend dat in het faillissement van een onderneming economische en persoonlijke aangelegenheden een rol spelen, die vaak de schuld zijn van de ondernemer zelf. Daar hebben wij weinig vat op. We hebben wel vat op de tekortkomingen van de wetgeving waardoor de wet te weinig verweermiddelen geeft om op te treden tegen onrechtvaardigheden waarvan de zelfstandige het slachtoffer is. Denk maar even aan de ongerijmdheden in de fiscale wetgeving.

Dikwijls is een minister of een hogere ambtenaar, op voorstel van de administratie, tegelijkertijd rechter en partij met betrekking tot de fiscale boetes en interesten en kan de zelfstandige niet eens een klacht indienen bij de rechtbank. Het is geleden van 1948 dat de faillissementswetgeving nog werd aangepast. Daar moet nu op drie specifieke punten dringend werk van worden gemaakt. Ten eerste, het voorkomen van een faillissement, wat zeer belangrijk is, ten tweede de noodzakelijke verbetering van de procedure bij faillissement en, ten derde, opvang van de sociale gevolgen van het faillissement. Dit dient vooral gericht te zijn op het uitbreiden van het niet in beslag nemen van de goederen, de beveiliging van de persoonlijke vergoeding, de bescherming van de gezinswoning, eventueel een gewaarborgd minimum levensonderhoud en het invoeren van een nieuw voorrecht voor de ondernemingen. In de bestaanszekerheid van de zelfstandigen speelt ook een aangepast gezinsbeleid een voorname rol. Dit beleid dient vooral gericht te zijn op het partnerschap tussen man en vrouw enerzijds en op het milieu waarin kinderen geboren en opgevoed worden anderzijds.

Een slecht beleid op dit vlak leidt tot een demografische teloorgang. In dit verband suggereer ik het behoud van de wetgeving op de arbeidsduur, van de zondag- en de avondrust en van de wekelijkse rustdag.

Dat er in de wetgeving enkele technische wijzigingen ingevolge de evolutie en de gewoonten worden aangebracht, is mogelijk, maar de basiswetgeving dient te worden behouden.

In verband met een aangepast gezinsbeleid voor de zelfstandigen vraag ik dat zo vlug mogelijk werk wordt gemaakt van de moederschapsbescherming door het invoeren van een moederschapsuitkering ten belope van 40 000 frank voor zelfstandige vrouwen en voor de meewerkende echtgenote. Deze tegemoetkoming moet het de vrouwen mogelijk maken extra rust te nemen door een beroep te doen op bijkomende hulp of door een gedeelte van het werk uit te besteden in de periode van vervorderde zwangerschap en na de bevalling.

Aangezien de problematiek dezelfde is voor de meewerkende echtgenote als voor de aan het sociaal statuut onderworpen zelfstandige vrouw, moet de moederschapsuitkering voor beiden worden ingevoerd. Desgewenst kan voor de meewerkende echtgenote de tegemoetkoming alleen worden uitgekeerd aan de personen die vrijwillig toetreden tot de arbeidsongeschiktheidsverzekering. De financiering van deze maatregel kan gebeuren met de eventuele boni van de kinderbijslag.

Volledigheidshalve moet ik vermelden dat de Europese richtlijn 86/613 van 11 december 1986 de voorwaarden bepaalt waarin de lid-staten een moederschapsbescherming voor zelfstandige vrouwen en meewerkende echtgenoten kunnen realiseren.

Ik stip ook het probleem aan van de arbeidsongeschiktheid. Wij menen dat de regeling van de arbeidsongeschiktheid moet worden verbeterd op drieërlei vlak.

In de eerste plaats is er de Europese richtlijn die ik reeds heb aangehaald. Volgens die richtlijn moet de meewerkende echtgenote zich op vrijwillige basis tegen betaling van een bijdrage kunnen aansluiten bij een stelsel van sociale zekerheid voor zover deze niet beschermd is via het sociaal statuut van de zelfstandigen.

Wij dringen erop aan dat beide Kamers deze wetgeving tijdig aanpassen aan de Europese richtlijn. Dit moet uiterlijk vóór 30 juni 1989 geschieden. Dat impliceert het openstellen van de verzekering voor de arbeidsongeschiktheid voor de meewerkende echtgenote.

Bij de arbeidsongeschiktheid is er ook de problematiek van de diversiteit in de uitkeringen. De bedragen van de daguitkeringen zijn terecht verschillend naargelang de verzekerde al dan niet personen ten laste heeft. Hoewel de economische weerslag van de invaliditeit van de zelfstandige zeer verschillend is als de betrokkene zijn werk daardoor heeft moeten stopzetten, wordt daarmee absoluut geen rekening gehouden. Ik pleit ervoor om een diversiteit in de uitkeringen uit te bouwen naargelang de verzekerde al dan niet zijn zaak heeft moeten stopzetten.

Bij de arbeidsongeschiktheid is er ook de problematiek van de reklassering.

Een arbeidsongeschikte zelfstandige kan dus een andere zelfstandige activiteit met zijn arbeidsongeschiktheid combineren. Omdat het ongetwijfeld veel nuttiger is, stellen wij voor de arbeidsongeschikte zelfstandige de gelegenheid te geven zich binnen zijn eigen bedrijf te reclasseren in het kader van de voordien uitgeoefende activiteit. Dit voorstel heeft geen enkele financiële implicatie en ik heb vernomen dat het door het beheerscomité van de dienst Uitkeringen van de ziekteverzekeringen voor zelfstandigen reeds werd goedgekeurd. Wij pleiten ervoor initiatieven te nemen om deze voorstellen in reglementaire teksten om te zetten.

Ik kan nog over zeer veel punten uitweiden, maar ik beperk mij tot deze enkele opmerkingen en wensen. Wij wachten met veel geduld af.

Mijnheer de staatssecretaris, u hebt in de commissie verklaard dat de ministerraad uw tien-puntenprogramma zal bestuderen en goedkeuren, en dat wij het achteraf in het Parlement zullen bespreken. Uiteraard wachten wij met zeer veel aandacht, maar ook met een beetje nieuwsgierigheid op wat het tien-puntenprogramma zal inhouden.

Tenslotte stel ik er prijs op te verklaren dat de CVP-fractie uw begroting zal goedkeuren. Ik voeg daar nog één opmerking aan toe. Er is een groot verschil tussen alle mooie liefdesverklaringen die door alle kringen aan het adres van de zelfstandigen, de KMO's en de middenstand worden afgelegd, en de harde politieke realiteit. Ik hoop dat de leden van het Parlement en van de commissie begrip hebben voor sommige moeilijke toestanden waarin de zelfstandigen zich bevinden. Wanneer zij echter geholpen worden en zich gesteund voelen, zullen zij hun activiteiten verder ontplooiën ten gunste van de economie, ten gunste van de tewerkstelling, en ten gunste van het land. *(Applaus.)*

M. le Président. — La parole est à M. Duquesne.

M. Duquesne. — Monsieur le Président, la discussion fort intéressante qui s'est déroulée en commission a été excellemment rendue par M. De Cooman dans son rapport.

Le secrétaire d'Etat a apporté aux commissaires un certain nombre d'informations extrêmement importantes dans ce qu'il a appelé « la photographie du secteur des classes moyennes et des petites et moyennes entreprises ».

Je crois qu'on ne rappelle jamais assez l'importance du secteur des classes moyennes et des PME dans le développement de notre activité économique et la promotion de l'emploi. C'est probablement le seul secteur du pays qui, depuis une quinzaine d'années, par la réalité de sa vie quotidienne et indépendamment de tous les discours prononcés, a contribué de manière significative non seulement au développement de l'activité, mais aussi à

l'adaptation de notre tissu économique et à la promotion de l'emploi.

La définition de ce qu'on entend par PME est arbitraire. Pourquoi ne retenir que les entreprises qui occupent moins de cinquante personnes? Certains, habitués peut-être d'intentions contestables, voudraient modifier ce plafond. La vraie petite et moyenne entreprise est celle où l'entrepreneur apporte lui-même le capital, prenant ainsi un risque, et vit grâce au fruit de son travail dans cette entreprise.

Le ministre nous l'a appris: la main-d'œuvre n'a cessé de croître dans le secteur de ces petites et moyennes entreprises, passant de 38 p.c. en 1974 à 43 p.c. en 1984 pour en arriver à 45 p.c. en 1987, c'est-à-dire 900 000 travailleurs salariés sur un total de 2 millions. Quand on sait que, de 1974 à l'heure actuelle, les entreprises de plus de cinquante travailleurs ont perdu 324 500 emplois, c'est évidemment une prouesse tout à fait exceptionnelle dans le chef des classes moyennes.

De la même manière, si, avant 1982, on a connu une diminution des indépendants, spécialement de ceux qui n'exerçaient cette activité qu'à titre accessoire — leur nombre passant de 705 000 à 642 000 —, par contre, depuis lors, ce secteur des indépendants est revenu au nombre de 678 000. Cela signifie que les indépendants et les salariés représentent 60 p.c. de la population active du secteur privé. Si l'on admet que, dans notre pays, pour une personne active, il y a au moins deux personnes non actives, on peut dire qu'en Belgique, Régions et Communautés confondues, près de la moitié de notre population vit directement ou indirectement de la prospérité des petites et moyennes entreprises.

Pour ma part, l'amélioration de leur situation depuis 1982 est due à la politique sérieuse qui a été pratiquée avec pour objectif de rétablir un certain nombre de grands équilibres macro-économiques. Avoir une meilleure maîtrise des coûts et, partant, assurer une meilleure compétitivité de l'ensemble de nos entreprises, maîtriser notre endettement extérieur, rétablir l'équilibre de la balance des paiements et de la balance commerciale, assainir nos finances publiques, réduire la fiscalité pesant sur les entreprises — à cette époque, au détriment de la consommation, ce qui n'était pas sans inconvénient pour le secteur des PME —, réduire le coût du travail — je n'ai pas dit des salaires —, voilà quelques éléments qui ont permis le redressement de la situation des petites et moyennes entreprises et un nouveau succès pour le secteur des indépendants.

Malheureusement, si ces chiffres dénotent une amélioration, celle-ci n'est pas sensible sur le plan des revenus des indépendants, quelle que soit leur catégorie, ni sur et, de manière évidente, leur revenu moyen qui oscille entre 538 000 francs et 556 000 francs, d'après les chiffres qui nous ont été donnés par le secrétaire d'Etat. La situation des indépendants est souvent présentée comme mirifique. On est loin du compte! Ces montants équivalent au salaire de l'ouvrier non qualifié. Or, n'oublions pas que les indépendants prennent le risque d'engager leur capital, sans bénéficier de garanties sociales, comme le rapporteur l'a rappelé.

Si l'importance de ces PME est incontestable et reconnue, leur équilibre est fragile. Les classes moyennes demandent moins des privilèges, des structures, des avantages particuliers, qu'une politique qui assure la santé de notre économie et qui leur permet de travailler dans de bonnes conditions.

Hélas, les tentations sont grandes de rompre cet équilibre fragile. Je voudrais en relever un certain nombre.

Tout d'abord, la réforme fiscale qui vient d'être votée par les deux Chambres et qui présente l'inconvénient majeur d'être financée, pour en assurer la neutralité, par une aggravation de la fiscalité pesant sur les entreprises et tout particulièrement sur les indépendants. Les dépenses réelles, qui étaient largement, sinon totalement, déductibles, ne le seront plus demain que d'une manière restrictive. Je pense notamment aux frais de voitures et de vêtements de travail. La déductibilité de ces derniers sera désormais quasiment limitée au bleu de travail. Imposer cette mesure est perdre totalement de vue la diversité extraordinaire du milieu des indépendants. En effet, on peut

difficilement imaginer que le bleu de travail soit de mise pour travailler dans un magasin de couture, par exemple.

Par ailleurs, les restrictions importantes imposées en matière de frais de restaurant me paraissent une mauvaise chose, notamment dans le chef de tous ceux qui parlent volontiers de relance sélective. On dépense beaucoup pour trouver des incitants, finalement supportés par le budget de l'Etat. Or, la déductibilité des frais dans le secteur Horeca permet le développement d'une activité économique importante et, partant, la promotion de l'emploi.

Le ministre des Finances a affirmé récemment, à la télévision, que ces mesures ne toucheraient pas les indépendants, et il a cité l'exemple des coiffeurs. Si son assertion est vraie, la neutralité de l'opération fiscale ne sera pas assurée. Or, comme vous l'avez dit très honnêtement en commission, monsieur le secrétaire d'Etat, on espère que cette réduction des dépenses fiscales rapportera près de 15 milliards.

J'en viens à une autre mesure qui risque de compromettre cet équilibre fragile: je veux parler de ce qu'on a appelé, par un néologisme un peu brutal, le «brutage». Celui-ci consiste à calculer la cotisation de consolidation, non plus comme elle l'était jusqu'à présent, en partant de la situation de 1983, en tenant compte de l'augmentation effective du revenu des indépendants puisqu'on voulait un parallélisme avec les salariés, mais en l'appliquant à l'ensemble des revenus professionnels des indépendants, revenus eux-mêmes majorés du montant des cotisations.

Lorsqu'un effort supplémentaire fut demandé aux indépendants et, en particulier, lorsque la cotisation de consolidation fut instaurée, le but visé était le parallélisme avec le secteur des salariés. On perdait cependant de vue que la politique de modération pratiquée notamment pour les fonctionnaires et pour les salariés, imposait déjà un effort aux indépendants par une réduction de la consommation, donc par une diminution de leur activité et, par conséquent, de leur revenu. La bonne mesure eût été de mettre fin à cette cotisation de consolidation.

Alors que la réforme fiscale relève déjà — je viens de le rappeler — la base imposable pour de nombreux indépendants, le système retenu se traduira par une augmentation quasi mécanique du montant de la cotisation de consolidation, cotisation qui sera calculée sur une base imposable plus importante, majorée des cotisations ordinaires, elles-mêmes majorées puisque la base imposable sera augmentée.

Vous avez vous-même reconnu, monsieur le secrétaire d'Etat, qu'au-delà du rendement escompté de 6 milliards, l'augmentation de la base d'imposition permettrait une rentrée supplémentaire de 2 milliards en 1992 et que l'effet de totalisation de l'augmentation des revenus et des majorations de cotisations se traduirait par une augmentation de 900 millions, soit un total de près de 3 milliards.

Puisque cette cotisation de consolidation n'a pas pu être supprimée, la bonne formule, à titre subsidiaire, serait non pas d'envisager mais de garantir, de manière automatique que le rendement de cette cotisation ne sera jamais supérieur au rendement attendu, soit 6 milliards, à l'heure actuelle.

D'autres périls présents lors de la concertation interprofessionnelle se sont estompés. Ils tendaient à imposer de nouvelles contraintes aux PME.

On voulait renforcer encore la protection déjà considérable des délégués syndicaux, notamment par la majoration de l'indemnité de préavis imposée. Les organisations syndicales n'ayant jamais estimé que cette majoration de l'indemnité était un privilège personnel pour le délégué, mais une protection à caractère dissuasif, je me demande dans quelle mesure il ne conviendrait pas de distinguer l'indemnité normale de préavis dont bénéficie tout salarié, du supplément octroyé à un délégué syndical, surplus qui reviendrait à la sécurité sociale, l'effet dissuasif ayant été atteint. La sécurité sociale a, en effet, grand besoin de contributions supplémentaires.

On a également voulu imposer une contribution financière à la formation de délégués syndicaux, un abaissement de l'âge de la pension, une représentation syndicale dans les PME, alors

que l'obligation du comité de sécurité et d'hygiène a, cela ressort très clairement des statistiques, un effet dissuasif sur l'emploi.

On voulait élargir l'interruption de carrière pour en faire un droit alors que dans les petites entreprises artisanales, le personnel étant un élément essentiel de la vie de l'entreprise ne peut être remplacé immédiatement par n'importe qui.

On voulait aussi instaurer la prépension générale à cinquante-huit ans et procéder à une réduction linéaire de la durée du travail.

Ces périls ont été écartés, monsieur le secrétaire d'Etat, mais le débat n'est pas clos et il vous appartiendra, à l'avenir, de faire preuve de la plus grande vigilance.

Un autre péril nous menace: la réforme de l'Etat nous fait craindre, en tout cas pour la Région wallonne, une aggravation de la fiscalité. Pour compenser la diminution des moyens, l'Union wallonne des entreprises, dans son rapport, ne voit que l'endettement — ce qui n'est évidemment pas souhaitable si l'on se réfère à la situation au niveau national — ou des transferts d'un secteur vers un autre.

En ce qui concerne les petites et moyennes entreprises, si importantes dans notre économie, nous ne devons en tout cas nous faire aucune illusion. En effet, en matière d'expansion économique, une part dérisoire — je ne connais pas les chiffres actuels — leur est réservée par rapport à ce que reçoivent les grandes entreprises, tant du secteur public que du secteur privé.

Par conséquent, nous pouvons craindre que la seule possibilité qui subsiste soit la perception de décimes ou de centimes additionnels à l'impôt des personnes physiques, ce qui serait évidemment catastrophique pour le secteur des petites et moyennes entreprises.

Un péril supplémentaire provient de la tendance actuelle à compliquer les formalités. Nous pouvons le constater tous les jours en parcourant les projets et propositions de loi. Puisqu'un effort de simplification doit être fourni, nous devrions donner l'exemple en évitant de contribuer à l'augmentation du nombre de formalités ou à l'accroissement inutile des charges.

En commission des Affaires sociales fut déposée une proposition de loi visant à imposer l'affiliation à un service médical interentreprises dans les cas où un artisan emploie un apprenti. Cela représenterait un coût supplémentaire inutile puisque, de toute manière, les apprentis sont soumis, au moins une fois l'an, à un contrôle médical, effectué par un médecin de leur choix.

On discute beaucoup d'une remise en question éventuelle de la législation sur les implantations commerciales, ce qui constitue un risque permanent. En effet, cette législation avait le mérite de tenir compte de l'ensemble des critères, prenant en considération aussi bien le point de vue des indépendants que celui des salariés, les souhaits du commerce indépendant et ceux de la grande distribution. On constate actuellement une volonté de remettre en cause ce mécanisme, qui a pourtant permis un assainissement de ce secteur.

Une menace pèse également, au nom de l'égalité, sur la Caisse nationale de crédit professionnel. En commission, vous avez pourtant affirmé qu'elle jouait un rôle essentiel — un rôle social, avez-vous ajouté — pour les classes moyennes. Il est bien certain que le maintien de la garantie de l'Etat est une des conditions de survie de cet organisme de crédit. Par ailleurs, le Fonds de garantie a traversé une période difficile lors de la crise économique qui vient de nous frapper et il en est résulté la concrétisation d'un certain nombre de risques. Mais ce fonds s'est imposé à lui-même des mesures d'assainissement et le montant que vous avez inscrit à votre budget pour la couverture des risques a déjà diminué de façon considérable par rapport aux années précédentes.

Quelle est, sur une période de quinze ans, la participation de l'Etat dans la couverture des risques pour des crédits garantis par le Fonds de garantie grâce à une cotisation payée par les emprunteurs? Je sais qu'il n'y a aucune commune mesure et que l'effort consenti pour les grandes entreprises est beaucoup plus grand.

Enfin, le risque existe dans le domaine de la sécurité sociale que la suppression du cloisonnement entre les différents régimes entraîne une moins grande transparence entre la contribution des indépendants et l'avantage qui leur est assuré. J'estime qu'il faut, dans ce domaine, négocier tout avantage complémentaire avec les organisations des classes moyennes. Ces dernières sont d'ailleurs extrêmement raisonnables et savent que l'on ne peut réaliser de miracles. Mais certaines demandes devraient être rencontrées.

Il conviendrait notamment de favoriser un meilleur développement des pensions extra-légales, en majorant les montants bénéficiant d'un avantage fiscal et en mettant fin, le plus rapidement possible — un premier pas a été fait dans cette direction — à l'injustice flagrante selon laquelle des gens ayant cotisé toute leur vie, obtiennent finalement une pension maximale dont le montant est inférieur à celui du revenu garanti aux personnes âgées, qui pourraient n'avoir jamais fait aucun effort de contribution.

Une politique spécifique pour les classes moyennes est indispensable, mais elle deviendra de plus en plus difficile à élaborer. Je regrette, monsieur le secrétaire d'Etat, que vous ne siégiez pas au Conseil des ministres, votre budget n'étant pas l'élément essentiel d'une politique des classes moyennes. Les principaux volets de votre budget sont gérés par un de vos collègues du gouvernement et vous ne pouvez apprécier directement toutes les mesures prises tant en matière sociale et fiscale qu'en matière de concurrence. A l'avenir, cela vous sera d'autant plus difficile que la matière sera répartie entre la Communauté, compétente pour la formation professionnelle, et la Région, compétente pour l'expansion économique. Demain plus encore qu'aujourd'hui, il faudra faire preuve d'une grande vigilance pour que soit maintenue la spécificité de la politique des classes moyennes.

Dans les quelques domaines qui resteront de votre compétence, l'Etat doit donner l'exemple — notamment en matière de simplification des formalités — avant de chercher à modifier la loi dans ses canaux de transmission interne.

On impose bien souvent à l'indépendant d'accomplir à plusieurs reprises la même formalité dans différentes administrations. A l'ère de l'informatique, les administrations devraient pouvoir échanger les informations nécessaires au traitement des dossiers des indépendants.

Il faut, en outre, favoriser la coopération et la collaboration des indépendants, tout en maintenant leur indépendance. Cette matière ne passionne guère le Parlement. A ce propos, j'ai rappelé en commission l'existence d'un projet de loi déposé depuis quinze ans environ, relatif au groupement d'intérêt économique, et permettant ce type de collaboration. Je souligne que nous disposons déjà d'un tel groupement au plan européen, alors que cet instrument est inexistant dans notre législation.

Enfin, il est important de développer un état d'esprit et de souligner combien les entrepreneurs jouent un rôle important dans notre pays. Il faut convaincre les gens de prendre en main leur propre destin. A ce propos, je me réjouis que bon nombre de chômeurs, plutôt que d'attendre que leur tombe du ciel une réponse à leur problème d'emploi, prennent l'initiative et le risque, avec l'aide du Fonds de participation, de créer leur propre emploi. Selon mes renseignements, le taux de réussite est satisfaisant.

Il conviendrait aussi, monsieur le secrétaire d'Etat, avant de mettre en place de nouveaux instruments, de veiller non seulement à assurer les conditions d'une concurrence normale — les organisations de classes moyennes ne demandent pas d'innovation en la matière —, mais aussi à appliquer la législation existante, ce qui n'est pas le cas à l'heure actuelle.

Small is beautiful! Nous devons en être convaincus et favoriser les PME qui sont la meilleure expression de notre dynamisme.

Comme le disait feu Albert 1er, roi des Belges — ce fut d'ailleurs souvent répété à cette tribune —, les PME sont la colonne vertébrale de notre économie.

Permettez-moi, pour terminer, de reprendre la célèbre phrase d'Oscar Wilde: «Beaucoup connaissent le prix de tout, mais ne savent la valeur de rien.»

Il en est de même pour les classes moyennes. D'une voix unanime, on tient des discours sur leurs mérites, sur leur importance dans notre économie, discours rarement suivis de mesures concrètes et précises permettant le développement des PME.

Pour tout le monde la fiancée est toujours jolie, mais tout le monde ne fait pas tout pour qu'elle le reste le plus longtemps possible. (*Applaudissements.*)

M. le Président. — La parole est à M. Delloy.

M. Delloy. — Monsieur le Président, dans cette discussion du budget des Classes moyennes, je voudrais situer mon intervention sur le plan des mesures prises dans le cadre du statut social des travailleurs indépendants et des améliorations qu'il me semble important d'y apporter.

Ma démarche vise bien entendu tous les indépendants, car je ne désire en aucune façon faire la moindre tentative de ségrégation.

Je m'attacherai néanmoins à ceux dont les revenus sont les plus modestes et qui sont les plus touchés par les charges très lourdes qu'ils doivent supporter. Beaucoup d'entre eux sont d'anciens salariés ou appointés qui ont voulu devenir leur propre patron; d'autres, touchés par le chômage, ont tenté leur chance dans la libre entreprise pour essayer de se resituer sur le marché du travail.

Ils travaillent souvent seuls ou avec leur famille. Des difficultés énormes, la plupart du temps insoupçonnées, se présentent à eux et de nombreuses faillites sont souvent l'aboutissement de leur expérience.

Le statut social des indépendants, s'il n'est pas entièrement mauvais, n'a cependant pas prévu toutes les situations et ses innombrables lacunes conduisent parfois à des situations dramatiques.

Il est évident que je me réjouis de la décision prise de supprimer la cotisation de consolidation ainsi d'ailleurs que d'un certain nombre de mesures que le gouvernement compte prendre en faveur des indépendants.

Monsieur le secrétaire d'Etat, la note que vous avez rédigée à l'intention de la commission de l'Agriculture et des Classes moyennes du Sénat était très complète. Néanmoins, je souhaite vous livrer quelques pistes. Pouvez-vous essayer de les prendre en considération lorsque le moment sera venu de réexaminer le statut social des travailleurs indépendants, de manière à le rendre plus équitable?

J'imagine que votre marge de manœuvre est très étroite et que vous n'avez guère de possibilités budgétaires supplémentaires, mais il reste cependant beaucoup à faire, dans ce domaine.

Vous pourrez remarquer que, dans cet esprit, les propositions que je me propose de faire ne sont pas uniquement des revendications qui se traduisent par une demande d'accroissement des dépenses, mais que des propositions de compensation sont suggérées au travers d'un système plus simple et plus juste.

Plusieurs points qui seront évoqués dépendent d'autres départements ministériels; vous le dites d'ailleurs dans votre note: «La réalisation du programme d'impulsion en faveur des PME requiert une concertation entre divers départements, les actions à développer ne pouvant se restreindre aux attributions limitées du département des Classes moyennes.»

Monsieur le secrétaire d'Etat, vous êtes l'un des acteurs privilégiés de cette concertation et l'un des ministres chargés de préparer un programme qui sera soumis au Conseil des ministres.

J'ignore si ces propositions ont déjà été élaborées et, si elles le sont, si elles ont été déposées sur le bureau du Conseil.

Voici quelques suggestions qui sont le reflet de la réflexion d'un groupe aux travaux duquel je participe — la Confédération nationale des travailleurs indépendants de Belgique — et qui a pour préoccupation les problèmes qui se posent aux indépendants.

Le gouvernement a vraisemblablement reçu ces propositions, mais je me permets de les rappeler et de les souligner à cette tribune car elles contiennent des choses intéressantes. Si quelques-unes peuvent être appliquées, ce serait une contribution à l'amélioration d'un statut social, l'un des plus mal faits du monde du travail.

Afin de compenser la suppression de la cotisation de consolidation et pour éviter une généralisation de l'augmentation de la cotisation sociale, ne peut-on imaginer la révision du système qui permet d'établir le montant des cotisations dues au statut social des travailleurs indépendants, dans le sens suivant ?

1. La cotisation des assujettis au statut social est fixée uniformément à 15,30 p.c. des revenus professionnels bruts, diminués des charges professionnelles, pour la tranche de revenus allant de 0 à deux millions de francs. Au-delà de deux millions, une cotisation de solidarité doit être perçue sur la partie des revenus dépassant ce plafond.

2. La cotisation minimum absolue est fixée à six mille francs par an pour tous les assujettis au statut social. Aucune dispense ne peut être accordée.

3. Les cotisations sont fixées annuellement et payées trimestriellement à terme échu. Elles sont payées semestriellement lorsqu'elles sont inférieures à huit mille francs par an.

4. Les assujettis au statut social des travailleurs indépendants, qui ne sont pas simultanément assujettis à un autre statut social leur garantissant des droits, au moins égaux, à ceux prévus par le statut social des travailleurs indépendants, doivent cotiser sur un minimum de revenus professionnels de 480 000 francs par an.

5. La cotisation due, pour la première année d'activité, est forfaitairement calculée sur 480 000 francs sans que ce forfait ne puisse être appliqué plus d'une fois par période quinquennale.

6. La cotisation est calculée sur les revenus professionnels taxables de l'année pour laquelle elle est due.

En attendant de connaître le montant de ces revenus, une cotisation est provisoirement perçue, sur la base des revenus taxables escomptés par le travailleur indépendant.

Les régularisations de cotisations sont effectuées au fur et à mesure de la taxation des revenus professionnels et simultanément à la perception des cotisations professionnelles, s'il y a lieu.

Si la cotisation définitive est supérieure à celle provisoirement payée, la différence est affectée d'un intérêt supérieur au taux légal.

Si elle est inférieure à celle provisoirement payée, la différence est reportée sur l'année suivante et produit un intérêt, au taux légal, en faveur du travailleur indépendant.

7. Une cotisation de solidarité doit être payée par les administrateurs de sociétés, celles-ci étant solidaires de ces derniers.

8. Les clés de répartition des cotisations, entre les différents secteurs du statut social, doivent être revues en fonction des besoins réels de chaque secteur.

9. Au niveau des allocations familiales, est-il insensé de réclamer l'égalité avec le système des salariés : un enfant n'est-il pas égal à un autre enfant ?

10. L'assurance maladie devrait être identique, pour tous les travailleurs, qu'ils soient salariés ou indépendants.

La couverture de tous les risques, en matière de soins de santé, devrait donc être accordée aux travailleurs indépendants.

11. En cas d'incapacité de travail, la période primaire, non indemnisable, devrait être ramenée de trois à un mois. Dans le cas d'une incapacité de travail de l'époux aidant, qui cotise pour l'incapacité de travail, une indemnité devrait lui être versée en cas de maladie.

12. Dans le domaine des pensions, tout ce qui concerne les activités autorisées aux pensionnés devrait être identique, tant pour les salariés que pour les indépendants.

Nous nous opposons à la pension libre complémentaire car ce système n'engendre aucune solidarité et réclamons une pension légale digne pour tout le monde.

Celui qui veut souscrire à une assurance-vie ou à l'une ou l'autre formule reste, bien entendu, libre de le faire.

Enfin, une flexibilité de l'âge de la retraite est acceptable, mais uniquement entre 60 et 65 ans.

Telles sont, monsieur le secrétaire d'Etat, les quelques idées qui vous sont soumises et qui, je pense, ne doivent pas vous être tout à fait inconnues. Je suis persuadé que vous avez eu à cœur d'examiner le texte qui vous a été communiqué par la Confédération nationale des travailleurs indépendants de Belgique.

Selon les statistiques, les indépendants et les PME représentent 60 p.c. de la population active du secteur privé. Cet état de choses mérite, il me semble, un intérêt particulier.

D'avance, je vous remercie, monsieur le secrétaire d'Etat, de l'attention que vous voudrez bien apporter à ces quelques suggestions. (*Applaudissements.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Van den Broeck.

De heer Van den Broeck. — Mijnheer de Voorzitter, als men in de beraadslaging over de begroting van Middenstand als vierde of vijfde spreker op het spreekgestoelte komt, dan kan men er eigenlijk beter langs de ene kant opgaan, eventjes de accenten leggen en er aan de andere kant terug afgaan. (*Gelach.*)

Waarschijnlijk zal de PVV-fractie daar niet mee akkoord gaan en zal ik bijgevolg ietwat uitweiden. In die sfeer ga ik met het wierookvat zwaaien naar de rapporteur De Cooman. Hij heeft een zeer constructief verslag uitgebracht dat ons toelaat met de vaststellingen uit het verleden de toekomstperspectieven beter te bekijken.

In die optiek wil ik verder gaan. Ik wil de rapporteur eveneens danken voor zijn uiteenzetting. Hij heeft heel wat thema's aangesneden die ook ik hier wil behandelen. Ik zal echter trachten niet in herhaling te vervallen.

Ik zal dus geen kritiek formuleren op het weeral laat indienen van de begroting van Middenstand, ik zal het evenmin hebben over de polemieken daaromtrent. Ik stel alleen vast, mijnheer de staatssecretaris, dat de begroting van Middenstand een merkwaardige begroting is. Ik wil dat onmiddellijk verduidelijken. Ik ga niet met cijfers jongleren; dat heeft de rapporteur reeds gedaan. Het gaat om een begroting van 6,86 miljard. 75 pct. daarvan dient voor het aflossen van de schuld voor het pensioenstelsel en voor het stelsel van de kinderbijslagen. Amper 25 pct. komt het middenstandsbeleid zelf ten goede. Ik ben daar niet zo ongelukkig mee om de eenvoudige reden dat dit een bewijs is dat de middenstandssector en de KMO's geen bedelsectoren zijn. Zij hebben geen behoefte aan subsidies. Het enige wat zij vragen en dat is het eerste accent dat ik wil leggen is, dat zij als ondernemers in een gunstig sociaal-economisch klimaat zouden kunnen werken.

Indien wij dit gunstige sociaal klimaat kunnen handhaven en zelfs verbeteren, zullen de KMO's zeer veel kunnen bijdragen tot de oplossing van het probleem van de werkloosheid, die weliswaar enigszins gedaald, maar toch nog niet helemaal uitgeroeid is. Dit is trouwens terug te vinden in het regeerakkoord, waar wordt gezegd: «De kleine en middelgrote ondernemingen hebben de jongste jaren in belangrijke mate bijgedragen tot de economische activiteit en de werkgelegenheid. Tevens zijn zij erin geslaagd op een soepele wijze in te pikken op de gewijzigde economische situatie.» De hamvraag voor de toekomst is dan ook of de regering kan borg staan voor de handhaving van dit gunstig sociaal-economisch klimaat, dat de kleine en middelgrote ondernemingen en de middenstand in staat stelt een efficiënt beleid te voeren en zich aan te passen aan de ontwikkelingen in hun sector.

Het was oorspronkelijk mijn bedoeling, mijnheer de Voorzitter, deze belangrijke aspecten te belichten. Zoals daarnet reeds gezegd, zal ik mij evenwel beperken tot de uiteenzetting van de minister in de commissie over het impulsenprogramma, waarbij ik jammer genoeg niet aanwezig kon zijn. Deze aangelegenheid mag mijns inziens niet alleen worden benaderd vanuit het departement van Middenstand, maar ook andere departementen moeten hierbij worden betrokken.

De vorige tien jaar heb ik steeds het woord genomen bij de bespreking van de begroting van Middenstand. Welnu, de tekst van mijn eerste uiteenzetting zou ik nu nog even goed kunnen gebruiken. Dit betekent dus dat de problemen ter zake nog niet zijn opgelost, welke regeringscoalitie zich hiermee ook heeft beziggehouden. Er moet immers informatie worden gegeven aan de KMO's en de middenstanders, maar daarmee houdt het niet op. Er moeten ook fiscale en financiële verbeteringen worden uitgevoerd, doch ook hiermee houdt het niet op. Reeds jaren vragen de KMO's en de middenstand een vereenvoudiging van de reglementeringen. Hiervan moet eindelijk eens werk worden gemaakt. Zo is er ook het punt van de eenpersoonsvennootschappen en de kwestie van de opleiding in de schole, die moeten worden aangepakt.

Ik verval misschien in herhaling, mijnheer de staatssecretaris, wanneer ik zeg dat er in de eerste plaats moet worden gewerkt aan het behoud en de verdere uitbouw van een gunstig sociaal-economisch klimaat, zeker met 1992 in het verschiet.

Dat is een uitdaging die wij in ons klein land moeten aannemen. Want de uitdaging van 1992 en van de eenheidsmarkt in Europa is te belangrijk dan dat nu kleine en middelgrote ondernemingen worden opgezaagd met maatregelen als arbeidsduurverkorting, het aanwijzen van syndicale afgevaardigden in zeer kleine ondernemingen. Dit zijn maatregelen die gelukkig niet werden genomen. Zij zouden de problemen niet oplossen en zeker niet het probleem van de werkloosheid.

Ik besluit, mijnheer de Voorzitter. Ik zal zeker niet degene zijn die zijn tijdslimiet heeft overschreden.

Aangezien de begroting 1988 reeds is opgebruikt en de bespreking van het middenstandsbeleid sowieso achterhaald is, zal de PVV-fractie zich bij de stemming over de begroting onthouden en hopen dat het door de staatssecretaris geformuleerde impulsenprogramma voor de KMO's voor de toekomst voldoende stimulantia zal bevatten die onze middenstand en de KMO's toelaten zich concurrentieel op te stellen tegen 1992. (*Applaus.*)

M. le Président. — La parole est à M. Content.

M. Content. — Monsieur le Président, monsieur le secrétaire d'Etat, je vous prie de m'excuser si je reprends de temps en temps des propos déjà tenus par mon collègue socialiste. En effet, nous faisons tous deux partie du même groupement de classes moyennes.

Je tâcherai d'être le plus bref possible sachant que vous devez partir bientôt.

Wat de KMO's betreft, zou de gedachte van de regering en van u, mijnheer de staatssecretaris, om jongeren aan te sporen tot het middenstandsberoep zeker gunstig worden onthaald door de arbeidzoekende jongeren en door de werklozen die interesse hebben voor de middenstand. Het zou een middel zijn om de werkloosheid te helpen oplossen.

Het verheugt mij dan ook dat de regering een aantal maatregelen heeft genomen om het Parlement voorstellen te doen om het beroep aantrekkelijker te maken en om de lasten van de bestaande KMO's en de middenstand te verlichten.

Sta mij toe te zeggen, dat is hier in het openbaar te weinig naar voren gebracht, dat er heel wat positieve beslissingen werden genomen. Er zijn de belastingvermindering door «splitting» die ook de zelfstandigen zeer genegen zijn, en voorts de afschaffing van de consolidatiebijdragen en het vervangen ervan in 1989 door een veel rechtvaardiger bijdragensysteem. Ook de terugbetaling van de bijzondere bijdrage ten laste van de

alleenstaande zelfstandigen en de gezinnen zonder kinderen is een goed voorstel.

De heer Swaen treedt als voorzitter op

Voeg daarbij de toekenning van de ingehouden kinderbijslag voor de zelfstandigen die geharmoniseerd wordt met de werknemersregeling en de toekenning van de opbrengst van de sociale bijdragen aan het sociaal statuut van de zelfstandigen dat gewijzigd wordt overeenkomstig de zich wijzigende financiële behoeften van de sector. Positief is ook de verhoging met 2 pct. van de minimex en van het gewaarborgd inkomen voor oudere personen alsook het respecteren van het vijfjarenplan om het pensioen van de zelfstandigen te verhogen. Daarbij wordt een supplementair krediet van 1,2 miljard besteed aan de creatie van 3 000 à 4 000 nieuwe werkgelegenheden. Ik kom daar straks nog op terug als ik het over de zwangerschapsvergoedingen zal hebben, waarover de heer De Cooman ook reeds handelde.

Wij feliciteren de minister en de regering voor de relancepolitiek waar ze werkelijk mee willen beginnen.

Wij verheugen ons over de harmonisering van de kinderbijslag met die van de werknemers en de invoering van een gewaarborgd minimumpensioen. Wij zijn blij dat de regering zich geïnspireerd heeft op sommige SP-voorstellen van wet ter zake. Er worden evenwel ook compensaties gevraagd aan de zelfstandigen. De regering gaat ervan uit dat de zelfstandigen hun restaurant- en autokosten te veel doorrekenden.

Ik kan aannemen dat 20 pct. van de autokosten privé zijn, maar ik betwijfel dat 50 pct. van de restaurantkosten voor privédoeleinden gebeuren. Het gevaar zit erin dat de minder ontvangsten in de horecasector leiden tot een lager belastingaangifte. Wat men aan de ene kant wint, dreigt men aan de andere kant te verliezen. Kunnen deze maatregelen niet eerder worden gecompenseerd door een harmonisering van het BTW-tarief voor restaurantkosten? Is het moment niet aangebroken om ons BTW-tarief af te stemmen op de gemiddelde Europese aanslagvoet, die zeker lager ligt dan ons tarief? Kan dit niet vóór 1993 gebeuren?

Wij stellen vast dat er vooruitgang is in het beleid ten aanzien van de zelfstandigen, maar wij zouden het toch op prijs stellen mocht de regering werk maken van andere SP-voorstellen van wet. Wij denken hierbij aan de wijziging van het koninklijk besluit van 20 juli 1971, houdende de instelling van een verzekering tegen arbeidsongevallen ten voordele van de zelfstandigen en aan de wijziging van het koninklijk besluit nummer 38 van 27 juli 1967, houdende inrichting van een sociaal statuut der zelfstandigen, meer bepaald de artikelen 12 en 13.

Ik maak de regering er ook op attent dat aan het sociaal statuut van de zelfstandigen nog heel wat kan worden verbeterd. De SP stelt in dit verband voor de wachttijd bij arbeidsongeschiktheid op 1 maand te brengen in plaats van op 3 en het bedrag van de uitkeringen gelijk te schakelen met het bestaansminimum.

Dan kom ik tot de zwangerschapsvergoeding waarover ook rapporteur De Cooman het al had.

Ik kan zijn voorstel steunen maar ik denk ook dat de budgettaire mogelijkheden zo beperkt zijn dat zij de uitvoering zullen bemoeilijken. Indien dit niet gaat is het misschien mogelijk de echtgenoten-helpters die zwanger zijn een geboorteverlof van 14 weken toe te kennen, zoals dit het geval is bij de werknemers. Dit verlof wordt voor 60 pct. betaald door het ziekenfonds en voor 15 pct. door de patroon zelf. Het verschil tussen het volledig loon en die 75 pct. bestaat uit belasting en sociale bijdragen. Uiteindelijk krijgt de werknemer gedurende die 14 weken hetzelfde inkomen.

Het voorstel dat ik voorleg sluit aan bij het voorstel van rapporteur De Cooman die ook iets wil doen voor de zelfstandigen. Wij vragen ons af of dat systeem niet kan worden uitgebreid tot de zelfstandigen, met dien verstande dat een gedeelte zou worden betaald door de zelfstandige zelf, en dat het andere gedeelte niet in geld zou worden betaald, maar door het leveren

van arbeid door iemand die in de plaats van de echtgenote de zelfstandige zou bijstaan. Dit zou, ten eerste, de werkloosheid verminderen, ten tweede, de Staat minder kosten en ten derde, de zelfstandige zelf laten bijdragen. Dit voorstel komt mede tegemoet aan door de regering later te nemen initiatieven nopens oplossing van de werkloosheid.

Voorts ware het interessant in het kader van het sociaal statuut een ziekteverzekering in te voeren voor alle werknemers, ongeacht of ze loontrekkende of zelfstandige zijn.

Een oplossing dient te worden gevonden voor de voorlopige bijdragen van de beginnende jonge zelfstandigen. Zij betalen te veel omdat hun gemiddeld inkomen te laag is. Het zou goed zijn de voorlopige bijdragen te beperken tot het strikte minimum om ze later gemakkelijker te kunnen regulariseren, eventueel over een langere periode.

Dit zijn enige prioriteiten om het middenstandsberoep aantrekkelijker te maken en te beschermen, rekening houdend met de financiële mogelijkheden.

Hierbij aansluitend heb ik nog een vraag nopens het bruteren van de bijdragen voor het vrij aanvullend pensioen.

Volgens het huidige systeem kunnen de zelfstandigen aan hun verzekeringsfonds op vrijwillige basis bijdragen betalen voor een aanvullend pensioen. Deze bijdragen zijn fiscaal aftrekbaar. De inkomsten waarop het verzekeringsfonds de bijdragen berekent, worden dus met de gestorte bijdragen verminderd. In het licht van het via het bruteren te bereiken doel moet uiteraard het aldus betaalde bedrag ook worden bijgerekend voor de daarop volgende taxatie, te meer omdat vooral de gegoede zelfstandigen daarvan gebruik maken. Mijn vraag is of u dit doel bereikt met de door u voorgestelde tekst.

Mijn tweede vraag houdt verband met het ontwerp van advies van de werkgroep «5e richtlijn» Commissie-Vrouwenarbeid, meer bepaald advies nummer 50. Hoewel deze commissie werkt in het kader van de opdrachten van het ministerie van Tewerkstelling en Arbeid, kan de mening van de staatssecretaris voor Middenstand belangrijk zijn omdat het advies handelt over de gelijke behandeling van mannen en vrouwen die een zelfstandige activiteit uitoefenen.

Ik zal u straks dit advies overhandigen, mijnheer de staatssecretaris. Ik begrip dat u daar niet zomaar kunt op antwoorden aangezien dit wel enigszins buiten de bespreking van deze begroting valt maar er toch onrechtstreeks verband mee houdt.

Verder dring ik aan op een strikte naleving en een verfijning van de wet betreffende de reglementering op de handelsvestigingen. Nog te veel grote distributieondernemingen actief in de zogenaamde detailhandel, zijn er niet aan onderworpen. Ik breng dit punt te berde met het oog op 1993. Vele kleinhandelaars vragen zich af wat er met hen zal gebeuren in 1993, wanneer wij de concurrentie van grote distributiebedrijven uit Frankrijk en Duitsland mogen verwachten. Ik ben goed geplaatst om te weten dat deze nu reeds uitkijken naar de meest geschikte vestigingsplaatsen omdat zij ook het manna van de distributiebedrijven in ons land willen genieten. Het is dringend noodzakelijk de reglementering op de handelsvestigingen strikt te doen naleven. Er moeten strengere sancties worden opgelegd wanneer geen bouwvergunning werd verleend of wanneer de werken niet in overeenstemming met de verleende toelating worden uitgevoerd. De stedelijke overheid heeft daarbij een grote verantwoordelijkheid. Ik stel voor aan de gemeentelijke overheden opdracht te geven streng op te treden in geval van overtreding, ook op het gebied van de ruimtelijke ordening.

Ik verzoek de betrokken ministers het hier reeds herhaaldelijk geciteerde probleem van de administratieve rompslomp eens en voorgoed op te lossen. Ik heb in dit verband een voorstel dat u hier vandaag nog niet heeft gehoord. Zou het niet beter zijn, mijnheer de staatssecretaris, een privé-bedrijf te belasten met die opdracht? U vindt het misschien eigenaardig dat een socialist iets dergelijks voorstelt. Ik ben niet de enige die dit doet in onze partij. Men heeft hiervoor al te lang een beroep gedaan op de ambtenaren zelf, en de resultaten zijn miniem. Iedere wijziging geeft aanleiding tot drie nieuwe omzendbrieven. Een privé-

maatschappij zou veel beter en sneller kunnen werken als men voor die opdracht een beperkte tijdsspanne oplegt, en laat naleven.

De heer De Cooman. — Is dat de socialistische privatisering?

De heer Content. — Het zijn slechts de ezels die niet veranderen van mening en wij zijn geen ezels.

Zou de staatssecretaris ook inlichtingen kunnen geven over de verscheidene audits? Er is een audit over de werking van het waarborgfonds door de inspectie van Financiën, volgens bladzijde 22 van het verslag van 31 december 1986 aangaande de begroting 1986, gedrukt stuk van de Kamer 4/13 — 658/2 — 86/87.

Dan is er een tweede audit van de Nationale Kas voor beroepskrediet, volgens bladzijde 23 van dat verslag.

Een derde audit gaat over de inning van de bijdragen van het sociaal statuut, en wordt vermeld in een brief van de ministers Buchmann en Mundeeler van 27 maart 1987 aan de administrateur-generaal van het RSVZ.

Ik kreeg ook graag inlichtingen over eventuele andere audits.

Wat zijn de resultaten van het Participatiefonds en wat zijn de toekomstige ontwikkelingen?

Wat zijn de resultaten van de werking van het Economisch en Sociaal Instituut voor de Middenstand?

Om te eindigen bespreek ik nog drie problemen van brandende actualiteit.

Ten eerste, de scholing of nascholing van degenen die zich als middenstanders willen vestigen. Om faillissementen te voorkomen en bekwame en plichtsgetrouwe zelfstandigen een kans te geven, is scholing dringend noodzakelijk. Zelfs bijscholing en nascholing zijn in alle gewesten welkom.

Te veel middenstanders hebben te kampen met problemen die zich telkens opnieuw en onverwacht voordoen. Degenen die het middenstandsberoep ter harte nemen, willen op de hoogte worden gebracht van alle reglementeringen.

Ten tweede, de uitbreiding van de vestigingswet in sommige sectoren. Om de aangroeiende, oneerlijke concurrentie te voorkomen, moet dringend een oplossing worden gevonden.

Ten derde, de soldeverkoop. Dit probleem staat nu ten zeerste in de actualiteit en omvat complexe gegevens.

De belangen verschillen naargelang de verkoopsector waartoe de handelaar behoort, de staat van de goederen, de manier van solderen en de data van soldeverkoop. Dit geeft aanleiding tot verschillende meningen en standpunten.

Het ligt niet in mijn bedoeling in naam van de minister van Economische Zaken te spreken, maar de heer De Cooman heeft daarnet allusies gemaakt die niet zeer vleidend zijn voor de minister en waarop ik toch heel even wil ingaan.

Men moet eerst een definitie geven van wat soldeverkoop is. Volgens mij zijn «soldes» de artikels die men wil verkopen tegen een lagere prijs op het einde van een normale verkoopperiode. Herhaaldelijk zijn de data van die normale verkoopperiode veranderd en verschillen de middenstands- en aanverwante organisaties die hiervan advies moeten uitbrengen van mening. Hoe wil men dan dat de minister daarin zijn weg vindt?

De reglementering in verband met de soldeverkoop wordt door niemand gerespecteerd. Vandaag is het Sinterklaas. Overal wordt al aan soldeverkoop gedaan, hoewel de wet voorschrijft dat 5 januari de begindatum is van de soldeverkoop.

Een gebrek aan inspectie en toezicht van de gemeentelijke overheid leiden ertoe dat men «er zijn voeten aan veegt». Men zou akkoord moeten kunnen gaan over een precieze datum. Iedereen is het erover eens dat de datum van soldeverkoop kan verschillen naargelang het artikel.

Ik geef het voorbeeld van Sinterklaas. In de textielsector doet men een soldeverkoop op het einde van een seizoen. Na Sinterklaas is de grootste verkoop van speelgoed voorbij. Men kan van de speelgoedhandelaar niet verlangen dat hij wacht tot 5 januari voor de soldeverkoop van zijn artikelen.

De speelgoedhandelaars hebben voor Sinterklaas een grote voorraad ingeslagen en daarna komt het er voor hen op aan de resterende stock zo snel mogelijk te verkopen. U merkt onmiddellijk welke problemen men heeft bij het bepalen van de datum van de soldeverkoop. Ik geloof dat een ernstige bespreking daarover, niet alleen in de verscheidene organisaties, maar ook in het Parlement zelf met de mensen die voor deze problematiek interesse hebben, van belang is. Wil de staatssecretaris zijn mening over de soldeverkoop geven, zodat wij ook zijn standpunt in aanmerking kunnen nemen om deze besprekingen goed te laten verlopen?

Na deze laatste opmerking dank ik de staatssecretaris voor zijn uitgebreid antwoord in de commissie. Het is eervol dat de staatssecretaris de commissie niet in het ongewisse laat en dat men er op elke vraag een antwoord mag verwachten. Ook breng ik hulde aan rapporteur De Cooman voor zijn degelijk verslag, waarin het antwoord op vele vragen is opgenomen. (*Applaus.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer De Cooman.

De heer De Cooman. — Mijnheer de Voorzitter, ik wens de heer Content zeer kort attent te maken op twee zaken. Ten eerste, heeft hij tijdens de commissievergadering duidelijk verklaard voorstander te zijn van het verplaatsen van de soldeverkoop naar een latere datum. Dat kunt u niet ontkennen, mijnheer Content.

De heer Content. — Ik was daar inderdaad voorstander van omdat ik het begrip «soldes» vooraf heb omschreven. Ik heb gezegd dat de soldes op het einde van de normale verkoop plaatsvinden. In de kledingverkoop is 5 januari niet het einde van de normale winterverkoop. Dat valt pas in februari.

De heer De Cooman. — Ten tweede, raad ik de heer Content aan donderdag naar mijn interpellatie te komen luisteren en vooraf artikel 3 van de wet van 25 juli 1985 na te lezen. De daarin opgenomen wijzigingen maken het mogelijk tijdens het jaar produkten af te prijzen. Men kan op gelijk welk moment produkten afprijzen, voor zover men niet met verlies verkoopt.

De heer Content. — Die wet is toch gewijzigd!

De heer De Cooman. — Die wet is niet gewijzigd. Het is de wet van 14 juli 1971 die door de wet van 25 juli 1985 is gewijzigd. Daardoor is de mogelijkheid gecreëerd om op gelijk welk moment een produkt af te prijzen. U moet artikel 3 eens nalezen.

M. le Président. — La parole est à M. de Seny.

M. de Seny. — Monsieur le Président, l'examen du budget de 1988, même s'il est rétroactif, est l'occasion d'une réflexion quant à l'importance croissante du secteur des PME et des classes moyennes dans la vie économique du pays et la nécessité d'élaborer une politique globale pour les PME et les indépendants.

A l'occasion de la discussion du budget, vous avez, monsieur le secrétaire d'Etat, fourni à la commission des données intéressantes qui démontrent, chiffres à l'appui, la place de plus en plus importante qu'occupent les classes moyennes et les PME dans la vie économique du pays. En 1987, 678 000 indépendants étaient recensés tandis que les PME occupent actuellement près de 900 000 personnes.

Je retiens aussi de votre exposé qu'au cours des trois dernières années recensées, 73 000 emplois nouveaux ont été créés dans ce secteur, soit 53 000 emplois salariés supplémentaires dans les entreprises de moins de cinquante personnes et 20 000 travailleurs indépendants en plus.

Ceci souligne la nécessité de conduire une politique spécifique pour les PME car il faut bien reconnaître que notre arsenal de lois et de règlements a longtemps été conçu en fonction de grandes entreprises alors que les PME et les indépendants constituent, comme nous le voyons, le secteur qui rencontre le mieux

un des objectifs prioritaires du gouvernement, à savoir favoriser l'emploi.

Diverses décisions récentes ont, il faut s'en réjouir, contribué à encourager de manière ponctuelle certaines catégories d'indépendants. Je veux citer l'amélioration pluriannuelle des pensions à partir du 1er janvier prochain, l'amélioration du statut fiscal du conjoint aidant, le maintien de la déduction fiscale à 12 p.c. pour les investissements d'extension, et dans la loi-programme, actuellement discutée à la Chambre, le projet de prolonger d'une année le bénéfice d'une exonération fiscale de 150 000 francs pour tout emploi supplémentaire créé dans une PME.

A la commission, à côté de ces mesures occasionnelles, vous avez évoqué les grandes lignes d'un programme d'impulsion globale et cohérente, constituant l'ossature d'une politique ambitieuse qui embrasse l'ensemble de la carrière d'un indépendant, depuis la création de son entreprise jusqu'à la cession de celle-ci.

Ce projet appelle mon adhésion totale ainsi que celle du groupe PSC. C'est aussi pourquoi nous voterons le budget 1988.

Sans entrer dans le détail de ces mesures, je soulignerai spécialement l'urgence qu'il y a d'adopter celles qui favorisent la simplification des formalités administratives et celles qui faciliteront la cession des PME lors du décès de son principal responsable.

A ce stade, une question plus fondamentale doit être posée. Elle part de la constatation que la plupart de vos propositions ne relèvent pas ou plus de vos compétences. Je voudrais, dès lors, vous demander si vous pouvez raisonnablement espérer l'aboutissement de ces projets et par quelle procédure vous comptez y arriver, seul contre tous, me semble-t-il.

Pour conclure, je voudrais évoquer une autre question qui a suscité l'inquiétude unanime des membres de la commission. Je veux parler de l'incidence de la réforme fiscale sur les cotisations et spécialement sur la nouvelle cotisation de consolidation.

Si tout le monde est convaincu du rôle que jouent les classes moyennes dans notre économie, les données que vous avez fournies sont beaucoup moins positives en ce qui concerne l'évolution de leurs revenus.

Plusieurs intervenants à la commission ont ajouté à cette constatation les effets induits — autrement dit, l'effet «boule de neige» — de la réforme fiscale sur l'ensemble des cotisations sociales des travailleurs indépendants et spécialement sur la nouvelle cotisation dite de consolidation que le gouvernement a, grâce à votre intervention énergique, accepté de limiter à 6 milliards. En effet, les compensations à réaliser dans le cadre de cette réforme fiscale doivent porter non seulement sur l'augmentation des accises mais aussi sur la limitation des charges professionnelles — frais de déplacement, frais de restaurant et d'habillement — de la catégorie de travailleurs qui nous occupe.

Cela aura pour conséquence d'augmenter artificiellement l'assiette de leurs revenus et donc, bien sûr, de leurs impôts, mais surtout de l'ensemble de leurs cotisations sociales. Rien que pour la nouvelle cotisation de consolidation, vous avez chiffré pour 1991 cet effet pervers à 2 milliards d'augmentation. En 1992, cette augmentation pourrait être de 3 milliards.

Dans ces conditions, on peut se demander s'il n'eût pas été justifié de supprimer purement et simplement cette cotisation de consolidation plutôt que d'imaginer un nouveau système de remplacement.

L'actualité des derniers jours n'amènerait-elle pas le gouvernement, sous votre impulsion, à revoir l'ensemble du statut des indépendants? En effet, pour les travailleurs salariés du secteur privé, un nouvel accord interprofessionnel vient d'être signé, qui consacre pour deux ans la liberté des conventions et accorde à ceux-ci divers avantages nouveaux. Pour ce qui concerne les agents du secteur public, la cotisation de solidarité qui leur était imposée a été supprimée et le gouvernement se prépare à faire droit à certaines de leurs revendications, d'ailleurs légitimes.

Le secrétaire d'Etat n'estime-t-il pas que le moment est venu d'accorder une égale attention à l'ensemble des travailleurs indépendants? Qu'il s'agisse de la législation économique ou

encore de mesures d'ordre social ou fiscal, que peuvent-ils espérer de l'actuel gouvernement? (*Applaudissements.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Capoen.

De heer Capoen. — Mijnheer de Voorzitter, zoals vorige sprekers reeds hebben aangehaald bedraagt de begroting van Middenstand amper 6,9 miljard frank en daarvan is er slechts 1,5 miljard frank ter beschikking om een eigenlijk middenstandsbeleid te voeren. Met andere woorden, de begroting van Middenstand staat omgekeerd evenredig tot het belang van de zelfstandigen en de KMO's in het totaal van de economie. Wanneer wij het belang hiervan nader willen toelichten volstaat het even te kijken naar de tewerkstelling. De tewerkstelling in de sector van de KMO's is belangrijk om twee redenen. Ten eerste, tijdens de crisisperiode van 1974-1984 hebben de KMO's en de zelfstandigen op het gebied van de tewerkstelling nagenoeg stand gehouden. Er was slechts een verlies van 3,6 pct. of 31 000 arbeidsplaatsen tegenover de grotere bedrijven die een verlies van 22 pct. geboekt hadden en/of 313 000 arbeidsplaatsen.

Van 1984 af kennen wij een spectaculaire toename van de tewerkstelling in de KMO-sector, zodat thans de tewerkstelling in de KMO-sector en bij de zelfstandigen meer dan 60 pct. bedraagt van de totale tewerkstelling in de privé-sector. Een belangrijke opmerking hierbij is dat de dienstensector bijna geheel wordt bemand vanuit de KMO's en dat degene die een goede dienstensector wil uitbouwen een dynamisch KMO-beleid zal moeten voeren.

Naast de tewerkstelling zijn er ook nog enkele belangrijke voordelen aan de KMO's verbonden. De KMO's zijn sterk verspreid over het land zodanig dat de tewerkstelling geografisch is verdeeld en bijgevolg ook minder infrastructuur voor het verkeer en het vervoer van de goederen vergt. De KMO-bedrijven hebben uiteraard een grotere diversificatie aan producten en zijn bijgevolg minder conjunctuurgevoelig. Er heerst een gunstig sociaal klimaat in deze bedrijven zodat men kan stellen dat zowel op het vlak van de tewerkstelling als op het bedrijfs-economisch vlak de KMO's en de zelfstandigen een belangrijke plaats innemen in onze economische bedrijvigheid.

In de loop der jaren is de overheid zich bewust geworden van het belang van de KMO's voor onze economie. Er werden aldus meer en meer maatregelen getroffen om deze sector te steunen. Op het vlak van het sociaal statuut werd het forfaitair pensioenstelsel in 1984 vervangen door een stelsel dat meer gelijkenis vertoont met dat van de werknemers. Het minimumpensioen wordt, gespreid over vijf jaar, opgetrokken tot het niveau van het gewaarborgd inkomen. De solidariteitsbijdrage zal worden vervangen door een rechtvaardiger en administratief eenvoudiger systeem. Op het vlak van de tewerkstelling en het bedrijfsbeheer werd er een politiek gevoerd tot aanmoediging van de starters. Er was ook het plus-één-plan en de mogelijkheid tot het oprichten van een eenpersoonsvennootschap. Voorts kwam er een betere toegang tot het risicodragend kapitaal en waren er de maatregelen inzake de innovatievennootschap en de T-zones, die de toegang van de KMO's tot de spits technologie stimuleren.

Ondanks al deze maatregelen blijft er nood aan een specifiek KMO-beleid, geïntegreerd in het algemeen beleid. In het regeerakkoord en in het aangekondigd impulsenprogramma zitten belangrijke elementen voor een beleid dat meer gericht is op en dat meer rekening houdt met de specifieke eigenheid van de KMO's. Zo zal men voor de algemene beleidsmaatregelen van bij de conceptie rekening houden met de eigen kenmerken van de KMO's. Dit is zeer belangrijk, want hierdoor kan men komen tot een structurele en gecoördineerde aanpak, waardoor vele problemen zullen worden voorkomen.

Hoewel er in het eisenpakket van de zelfstandigen en van de KMO's nog heel wat punten staan met betrekking tot het sociaal statuut, zoals de discriminatie inzake kinderbijslagen, de regeling inzake arbeidsongeschiktheid en de zwangerschapsvergoeding is en blijft de belangrijkste eis de drastische vermindering van de administratieve rompslomp. De steeds maar verder aanzwellende formulerenlawine is een echte bedreiging

voor het goed functioneren van de kleine ondernemingen. Zelfs de leden van de commissie voor administratieve vereenvoudigingen, commissie Comform genoemd, geraken ontmoedigd en dreigen te stikken in de vele paperassen. Deze commissie moet dus dringend meer middelen en meer armslag krijgen om de kleine ondernemers te verlossen van de vele overbodige formulieren en formaliteiten.

De eenmaking van de Europese markt en de daarmee onvermijdelijk verbonden rationalisaties, schaalvergrotingen en scherpere concurrentie stellen de KMO's voor een grote uitdaging. Gezien de belangrijke bijdrage van de KMO's aan de economische activiteit en de tewerkstelling, is extra aandacht voor deze sector hier meer dan verantwoord. Zo dienen de KMO's meer te worden betrokken bij het exportgebeuren en moeten er in het algemeen grotere inspanningen worden gedaan inzake voorlichting en begeleiding, om de KMO's veilig door de opengaande poort van de Europese markt te loodsen. Wij hopen, mijnheer de staatssecretaris, dat het impulsenprogramma en een meer geïntegreerde aanpak de KMO's door deze moeilijke overgangsfase zullen leiden, zodat zij op 1 januari 1993 de grote uitdaging, waarmee zij zullen worden geconfronteerd, zullen aankunnen. (*Applaus.*)

M. le Président. — La parole est à M. Houssa.

M. Houssa. — Monsieur le Président, nous sommes le 6 décembre et ce n'est pas nécessairement la Saint-Nicolas pour les travailleurs indépendants. Le budget de l'année 1988 que nous allons voter jeudi est le bilan des réalisations et non plus un état des prévisions de dépenses. Il est aussi, me semble-t-il, et cela apparaît dans le rapport de la commission, la préfiguration du budget que vous déposerez en 1989, monsieur le secrétaire d'Etat.

Or, ce budget manque singulièrement d'originalité. Il ne tient pas compte des vrais problèmes que rencontrent les travailleurs indépendants.

Les dépenses de capital inscrites au budget ne concernent, à peu de choses près, que l'amortissement de la dette cumulée du régime des pensions: dépenses obligatoires qui ne traduisent nullement des objectifs politiques.

Sur 5 650 millions de dépenses ordinaires, plus de 4 100 millions concernent la subvention annuelle aux prestations familiales des travailleurs indépendants. La différence, soit un milliard et demi, est insuffisante pour mener une politique active, alors qu'une partie importante de cette somme est consacrée à la rétribution du personnel et à des subventions obligatoires à divers organismes et à certains fonds.

En matière d'embauche, alors qu'aujourd'hui la grande entreprise est en perte de vitesse, les petites et moyennes entreprises compensent avantageusement ces pertes par la création d'emplois. Plus de 50 000 emplois ont ainsi été créés, de 1984 à 1987, dans des entreprises occupant moins de cinquante personnes.

Dans le même temps, le nombre d'indépendants assujettis à l'INASTI a augmenté régulièrement, de 1982 à 1987. Il s'agit souvent de personnes qui osent encore prendre des risques et qui trouvent ainsi la possibilité d'éviter d'allonger les files de chômeurs. Ces indépendants doivent être, eux aussi, défendus socialement.

Bien sûr, me direz-vous, l'expansion économique n'est plus une matière nationale mais relève de la compétence des Régions, de telle sorte que la quasi-totalité des crédits du Fonds d'expansion économique, qui apparaissent à votre budget, sont destinés à renflouer le secteur textile des PME flamandes. N'est-il pas plus important et opportun de soutenir l'action de ces jeunes entrepreneurs, qui ont encore le courage de créer leur propre entreprise? Une politique nationale dans ce domaine est-elle réellement déraisonnable?

Or, on refuse de donner à ces indépendants les mêmes droits qu'aux autres titulaires de revenus. La part des travailleurs indépendants dont le revenu imposable est inférieur à 300 000

francs est nettement plus importante que celle des salariés et des appointés. Le boni du régime des allocations familiales pour les indépendants s'élève à 3 242 millions. Après avoir prélevé sur ce boni les intérêts de la dette cumulée du régime des pensions, un solde de 2 288 millions se dégage. Pourquoi ne pas supprimer la discrimination avec le régime des travailleurs salariés? On l'a dit: un enfant n'est-il pas un enfant et ses besoins ne sont-ils pas les mêmes, quelle que soit l'activité professionnelle de ses parents?

Vous répondrez vraisemblablement que l'égalisation parfaite des deux régimes entraînerait des dépenses supplémentaires supérieures au boni du régime. Cependant, est-ce parce qu'on ne sait pas tout faire qu'on ne peut rien faire?

Déjà la récente réforme fiscale lésait les travailleurs indépendants. Tous les amendements que le PRL proposait d'apporter au texte du gouvernement ont été rejetés. Vous repreniez d'une main ce que vous feigniez de donner de l'autre. Par exemple, vous réduisiez les taux de taxation mais vous limitiez dans le même temps les possibilités de déduire certaines charges professionnelles effectivement supportées.

Ne parlons pas de votre «brutage» des cotisations sociales! Existe-t-il d'autres catégories d'assujettis à la sécurité sociale qui paient des cotisations sociales sur d'autres cotisations déjà payées? Certes, il fallait supprimer la cotisation de consolidation mais il ne fallait pas la remplacer par un système plus complexe et plus coûteux. Les indépendants ne sont pas dupes de votre opération qui a comme résultat une majoration importante de leurs cotisations sociales.

Lors de la discussion du budget en commission, nous avons abordé un dossier important, celui des droits de succession. Là aussi, les indépendants sont demandeurs. Plutôt que de consommer le fruit de leur travail, ils sont obligés de réinvestir dans leurs affaires une part importante de leurs bénéfices, d'où l'obligation, en cas de cession de l'entreprise à leurs enfants, de payer des droits de succession importants, pénalisant l'outil et l'emploi.

Je souhaiterais, monsieur le secrétaire d'Etat, que le gouvernement prenne vraiment conscience de la situation sociale des travailleurs indépendants et mette fin aux différentes pratiques discriminatoires énoncées plus haut. Nous devons faire preuve d'originalité et avoir la volonté de faire prospérer les branches d'activité économique axées sur les petites et moyennes entreprises, parce qu'elles sont aujourd'hui novatrices d'emplois.

Pour le budget de 1989, vous devriez, monsieur le secrétaire d'Etat, donner plus de cœur aux chiffres car, pour les travailleurs indépendants, l'année 1988 n'aura pas été le retour du cœur. (*Applaudissements.*)

M. le Président. — La parole est à M. Barzin.

M. Barzin. — Monsieur le Président, l'examen du budget du ministère des Classes moyennes me donne l'occasion de dire que ce gouvernement ne me paraît pas manifester beaucoup de sympathie à l'égard des travailleurs indépendants.

Tout occupé qu'il est à démanteler l'Etat belge, grâce à une majorité circonstancielle à motivation essentiellement linguistique, il semble oublier que les indépendants et les petites et moyennes entreprises ont beaucoup aidé à amortir les effets négatifs de la crise de l'emploi.

Dans ce contexte, mon intervention s'articulera à partir de trois remarques:

1. Ce que les chiffres ont de paradoxal, quand on constate, d'une part, que les indépendants et les PME se sont effectivement multipliés, mais aussi que, dans le même temps, les indépendants sont devenus plus pauvres;

2. Le vif mécontentement ressenti par les classes moyennes à l'annonce de deux mesures qui les touchent de plein fouet: la limitation de la déductibilité des dépenses professionnelles prouvées et le «brutage» de leurs cotisations sociales;

3. Le danger qu'il y a, pour les responsables politiques, à promouvoir dans les faits, mais aussi dans les propos, une politique de classes.

D'abord les chiffres. Vous nous dites que de 1974 à 1984, les entreprises de moins de 50 personnes ont perdu 31 000 travailleurs mais que, de 1984 à 1987, elles ont fourni 53 500 emplois supplémentaires, soit, si j'ose dire, un solde largement bénéficiaire.

Il est convenu de dire que ce résultat est dû à la souplesse, au dynamisme et à la faculté d'adaptation des PME, et cela fait toujours plaisir car un compliment ne se refuse pas. Cependant, je crois qu'il faut aller au-delà de ces chiffres, et qu'il en existe d'autres, qui nous démontrent que les indépendants sont à la fois plus nombreux et plus pauvres.

L'INASTI nous apprend qu'il y a en Belgique 678 118 indépendants, dont trois sur cinq déclarent moins de 500 000 francs par an.

De toute évidence, les revenus des indépendants ne sont pas à la hausse, et ce n'est certainement pas vous, monsieur le secrétaire d'Etat, qui me démentirez, puisque je vous ai entendu dire à une conférence que vous donniez à Namur, à l'initiative de l'Union des Classes moyennes, le 23 avril 1987, que pour la période allant de 1980 à 1984, à l'indice 100, les revenus des indépendants n'ont pas augmenté, sont restés au niveau 100, pendant que les revenus des salariés sont passés à 147 pour les hommes et à 131 pour les femmes.

En réalité, et je crois que tout le monde s'en rend compte, le nombre des indépendants a gonflé du fait de la crise, parce que beaucoup de gens ne trouvaient pas de travail ailleurs.

Il convient donc d'affiner les chiffres, et l'on se rend compte aussitôt que c'est chez les indépendants qu'il y a la plus grande proportion de petits revenus: 31 p.c. de revenus professionnels inférieurs à 300 000 francs contre 15 p.c. seulement chez les travailleurs salariés.

Pour compléter la description du «tissu social» des indépendants, j'ajoute que 16 p.c. de ceux-ci déclarent des revenus supérieurs à un million, et que 53 p.c. d'entre eux se situent dans une tranche de revenus allant de 300 000 francs à un million.

Voilà donc une description des revenus des indépendants, qui m'a permis de faire allusion à une comparaison que vous avez faite, l'année dernière, avec les revenus des salariés, disant que les revenus des indépendants étaient restés stationnaires, pendant que ceux des salariés étaient passés, de 1980 à 1984, sur base d'un indice 100, à 147 pour les hommes et 131 pour les femmes.

Peut-être pourriez-vous aujourd'hui nous donner des chiffres actualisés, en ce qui concerne les dernières années, mais je ne crois pas — vu les chiffres cités par l'INASTI — que la tendance se soit inversée.

Dans ces conditions, comment justifiez-vous que le gouvernement fasse payer une bonne part de la réforme fiscale par les indépendants, en limitant la déductibilité des dépenses professionnelles prouvées, et de surcroît, qu'il augmente sensiblement les cotisations sociales, par le système qu'on a appelé le «brutage» de ces cotisations?

Ce sont de mauvaises mesures, dont je ne vois pas la justification, et que j'explique par le désintérêt que ce gouvernement voue aux classes moyennes.

Je dis que je n'en vois pas la justification. N'est-il pas injuste d'imposer ce que vous appelez une «franchise» à la déductibilité des dépenses professionnelles prouvées? En effet, dès l'instant où ces charges professionnelles sont prouvées et acceptées par le contrôleur des contributions, je crois qu'imposer une réduction supplémentaire et arbitraire porte une grave atteinte à un principe fondamental selon lequel on est taxé sur ses revenus nets.

Monsieur le secrétaire d'Etat, vous avez répondu, jeudi dernier 1er décembre, à une question orale de notre collègue, M. le sénateur Jean Bock, que «l'allègement de l'impôt allait bénéficier aux indépendants comme aux autres contribuables».

Eh bien, ce n'est pas vrai ! En imposant une franchise à la déductibilité des dépenses professionnelles prouvées et acceptées par le contrôleur des contributions, vous faites supporter par les indépendants un impôt supplémentaire, que les autres catégories de travailleurs ne supportent pas.

Je suis curieux de savoir ce que déciderait la Cour d'arbitrage, si elle était saisie d'un recours fondé sur l'article 6 de la Constitution prescrivant l'égalité des Belges devant la loi.

De même, vous augmentez les cotisations sociales par ce que vous appelez le « brutage » de ces cotisations : comment expliquez-vous cette mesure, alors que vous êtes le premier à dire que les revenus des indépendants stagnent, contrairement à ceux d'autres catégories de travailleurs ?

Je répète que ce gouvernement manifeste très peu de sympathie à l'égard des classes moyennes. Tout d'abord, dans les faits, par des mesures que je qualifie d'injustes, mais également au travers de propos qui paraissent fantaisistes et très peu sensibles à la spécificité des indépendants.

M. le ministre Maystadt, comme s'il voulait ranimer des querelles de classes, ne déclare-t-il pas à qui veut l'entendre qu'il n'est pas normal que sur les 515 milliards de dépenses professionnelles déduites de l'impôt des personnes physiques, 349 milliards soient déduits au titre de charges réelles par 539 000 contribuables — principalement des indépendants —, et 166 milliards au titre de charges forfaitaires par 3 325 000 autres contribuables.

Comment peut-il tenir des propos aussi lourds de signification alors que, dans les 349 milliards des charges professionnelles des indépendants, se trouvent les traitements versés aux salariés et appointés qu'ils emploient.

De même, monsieur le secrétaire d'Etat, quand vous avez répondu, jeudi dernier, à M. Jean Bock, qu'« en freinant l'expansion de certaines dépenses professionnelles, l'Etat compte récupérer 10,6 milliards à charge des indépendants et 11 milliards à charge des salariés », laissant supposer que l'effort des uns et des autres était équilibré, vous avez pratiqué l'amalgame entre charges réelles, prouvées et acceptées par le contrôleur des contributions, et charges forfaitaires. Vous avez aussi comparé ce qui n'était pas comparable, c'est-à-dire le nombre des indépendants, beaucoup moins nombreux que les autres catégories de travailleurs réunies.

Je termine en disant qu'il est regrettable qu'après avoir flatté les classes moyennes pour obtenir leur vote le 13 décembre 1987, les partis de la majorité actuelle leur réservent un sort si peu enviable.

Le mal est fait.

Je tenais à vous rendre attentif à cette dérive, tout en sachant que d'autres voix s'élèvent et s'élèveront encore dans le même sens.

Puisque ce gouvernement comporte quatre ministres compétents pour les Classes moyennes, ce serait le comble de l'absurde que de ne pas être entendu. Quoi que... (*Applaudissements.*)

M. le Président. — La parole est à M. Mainil, secrétaire d'Etat.

M. Mainil, secrétaire d'Etat aux Classes moyennes et aux Victimes de la guerre, adjoint au ministre de la Justice et des Classes moyennes. — Monsieur le Président, parce que ce budget 1988 a été préparé par mon prédécesseur, auquel je me rallie collégialement, monsieur Houssa ; parce que ce budget est pratiquement consommé — nous sommes à la Saint-Nicolas — et surtout parce que le rapporteur, M. De Cooman, a synthétisé fidèlement les travaux de la commission dans son excellent rapport afin de ne pas allonger le débat, je ne reviendrai pas sur tous les points qui ont été évoqués.

Les préoccupations qui ont été exprimées à cette tribune visent essentiellement la place occupée par les classes moyennes, la politique des PME et enfin, le statut social des indépendants.

Je remercie MM. De Cooman, Duquesne, de Seny et Capoen d'avoir insisté sur la place qu'occupent les classes moyennes dans notre économie et dans notre société.

Nos lois et règlements, ont été conçus à une époque où les grandes entreprises occupaient environ les trois quarts de la main-d'œuvre du secteur privé. Les grandes entreprises d'une part, les petites et moyennes entreprises d'autre part se partagent aujourd'hui cette main-d'œuvre à parts à peu près égales, respectivement à raison de 55 p.c. contre 45 p.c. C'est ce qui justifie, plus que jamais, une politique spécifique.

La politique des petites et moyennes entreprises n'est pas, il est vrai, du ressort exclusif du département des Classes moyennes. Beaucoup d'intervenants ont insisté sur ce point.

Si le ministre de l'Emploi et du Travail — nous l'avons entendu cet après-midi — n'a pas la maîtrise de la politique de l'emploi, à défaut d'y impliquer l'ensemble du gouvernement et les partenaires sociaux, de la même manière un ministre des Classes moyennes n'a pas ou peu de compétences propres. C'est ce qui explique — j'y attire l'attention de MM. Van den Broeck et Capoen — la modicité des crédits spécifiques inscrits à ce budget.

Un certain nombre de propositions concrètes, formulées de concert par les ministres et secrétaires d'Etat aux Classes moyennes et aux Petites et Moyennes Entreprises, ont été résumées dans le rapport. Je voudrais ajouter que M. Herman Van Rompuy y a pris largement sa part, lors de son passage au secrétariat d'Etat aux Petites et Moyennes Entreprises.

Ces propositions qui seront soumises prochainement au gouvernement, concernent aussi bien les Affaires économiques que le Commerce extérieur, l'Europe, la Justice, les Finances, etc. Chacun sait que les problèmes fiscaux sont cruciaux pour les travailleurs indépendants ; on y a suffisamment insisté.

Le transfert des compétences et des moyens vers les Communautés et les Régions, constituent une nouvelle donne, la politique des PME étant confiée, à sept ou huit titulaires en titre aux différents niveaux de pouvoir.

C'est dire qu'il y aura un jaillissement d'initiatives, mais aussi qu'une coordination des politiques sera plus nécessaire que jamais. A cet égard, on a eu raison d'insister sur la simplification administrative. Toutes les déclarations gouvernementales en font mention. Pour dépasser le stade des intentions, M. Content a fait une suggestion audacieuse. Je peux en tout cas lui dire, ainsi qu'à M. De Cooman, que cette préoccupation est reprise en bonne place dans le programme d'impulsion pour les PME. On peut en effet y lire : « Parallèlement à la commission « Com-form » dont les moyens seront accrus, il est proposé de créer une commission interdépartementale chargée de faire, dans des délais à prévoir, des propositions concrètes : informatisation, rationalisation des contrôles et des formulaires, fiche de l'entreprise à destinations multiples, etc. »

L'accent a été mis sur un autre problème actuel et capital, celui de la transmission des entreprises.

Il est bien d'encourager la création des entreprises, mais il ne faudrait pas que des entreprises prospères s'éteignent à défaut de successeurs. Or, beaucoup d'entre elles, créées dans la période d'après-guerre, se trouvent dans la situation que leur fondateur, leur chef, partira à la retraite dans les prochaines années. Et dans beaucoup de cas, la succession n'est pas assurée. La Fondation Roi Baudouin vient de consacrer une journée d'étude à cette question essentielle.

Il est donc urgent d'encourager la reprise par une série de mesures dans les domaines indiqués dans le rapport. Je songe notamment, monsieur De Cooman, aux droits de succession, mais aussi — cela fait partie de la même problématique — à l'humanisation du droit des faillites, que vous avez évoquée.

J'en viens aux réglementations économiques et commerciales.

La coopération entre les petites et moyennes entreprises est à la veille du grand marché européen une évidence nécessaire. Je reconnais avec M. Duquesne qu'il serait temps que les groupements d'intérêts économiques, qui sont dans les limbes depuis

dix ou quinze ans, fassent l'objet d'une loi, parallèlement aux groupements européens d'intérêt économique, qui nous sont d'ailleurs imposés par règlements de la CEE.

Dans le même ordre d'idées, M. Content souhaite que notre réseau de distribution soit le mieux armé possible pour affronter 1992. L'exigence d'un minimum de connaissances de gestion s'impose, mais sans réglementation excessive. L'accès à la profession restant de compétence nationale et la formation professionnelle étant de compétence communautaire, il s'agira ici encore de coordonner les politiques.

J'abonde dans le sens de M. Content lorsqu'il demande une révision de la loi sur l'implantation des entreprises commerciales — je pense notamment à l'article 1er — et lorsqu'il réclame une application correcte de cette loi.

Le projet de loi sur les pratiques du commerce, déjà voté au Sénat, doit l'être le plus vite possible à la Chambre. On notera cependant que ces matières sortent de la compétence propre des titulaires des classes moyennes. A ce propos, on a rappelé que le ministre des Affaires économiques n'avait pu agréer la demande des classes moyennes tendant à différer la date des soldes. Il a estimé, en effet, qu'un recul suffisant était requis pour apprécier le résultat des périodes actuellement retenues et qu'une nouvelle consultation des organes intéressés s'imposait au préalable. Il vous donnera de plus amples indications à l'occasion de l'interpellation de M. De Cooman qui sera développée demain.

MM. Duquesne et Content se sont également interrogés sur les perspectives du crédit aux classes moyennes. Il en sera largement question lors de la discussion du projet de loi relatif au financement des Communautés et des Régions.

Ce réseau de crédit répond, en tout cas, à des besoins tels que sa spécificité doit être sauvegardée. Le Fonds de garantie et le Fonds de participation sont des outils qui ont fait leurs preuves. Sous réserve de l'une ou l'autre modification de structure à la suite de l'audit que l'on a évoqué, il appartiendra au législateur d'en fixer le mode de fonctionnement futur, dans le cadre de la restructuration des institutions publiques de crédit, ainsi qu'en a convenu le Conseil des ministres, le 1er décembre dernier.

M. Capoen a parlé des charges des PME et des mesures d'encouragement prises à leur égard. La loi-programme et la loi fiscale ouvrent des perspectives positives à cet égard, puisque les mesures de promotion de l'embauche sont maintenues et harmonisées, et que le dispositif de réduction des charges sociales des PME est reconduit avec possibilité de prorogation dans un système permanent. Mon collègue, M. Van den Brande, en a parlé cet après-midi.

Outre cet ensemble de considérations sur la place des classes moyennes dans la vie économique, et sur la politique générale des PME, un dernier thème de réflexion a porté sur le statut social des indépendants. De nombreuses questions ont été posées sur le système de remplacement de la cotisation de consolidation qui, comme vous le savez, prendra fin au 1er janvier prochain. Il s'agit d'un des objets de la loi-programme dont nous allons discuter, dès la semaine prochaine. Pour éviter une duplication des débats, je vous propose d'y revenir à ce moment-là, sous réserve d'une observation que je voudrais faire à M. Houssa. En effet, contrairement à ce qu'il pense, dans l'ensemble des régimes sociaux, les cotisations sont prélevées sur les rémunérations brutes, c'est-à-dire sur les rémunérations, cotisations sociales comprises.

Plusieurs intervenants ont plaidé pour une plus grande égalité entre les prestations sociales des indépendants et celles des autres groupes sociaux. M. De Cooman a plaidé, lui, pour l'instauration d'une sorte de minimum garanti. Quant à M. Delloy, il a suggéré de renforcer la solidarité entre indépendants en adaptant, voire en supprimant, les plafonds de revenus sur lesquels sont établies les cotisations sociales actuelles. Il

propose même une réflexion à long terme sur l'ensemble des assurances sociales.

L'évolution des groupes sociaux et les données démographiques — je songe notamment au problème capital du vieillissement de la population — rendent nécessaire cette réflexion à long terme. Malheureusement, nous sommes rivés au court terme; il faut parer au plus pressé.

Je signale à M. Houssa que l'égalisation des allocations familiales coûterait cinq milliards et que, bien que limité aux gros risques, le secteur des soins de santé connaît un déficit considérable et inquiétant.

Le statut social des indépendants fait déjà largement appel à la solidarité des actifs, peut-être plus que les autres régimes sociaux. Le plafond des cotisations va être majoré de 250 000 francs au 1er janvier prochain, ce qui va porter la cotisation maximum à 275 000 francs. Compte tenu de l'étalement des revenus des indépendants, relever davantage les plafonds conduirait à des cotisations qui me paraissent hors de proportion avec la pension et les prestations actuellement allouées.

Les suggestions concrètes de la Confédération nationale des travailleurs indépendants de Belgique me sont évidemment bien connues. Je les ai notées avec soin, mais ce n'est pas le moment d'en débattre. J'observe, dès l'abord, que si elles recherchent une plus grande solidarité par le haut, elles imposent également un effort sensiblement plus important aux gagne-petit et aux débutants. Je crains, à cet égard, qu'elles ne tiennent pas suffisamment compte de la situation d'inférieur que connaît une masse hélas considérable de métiers marginaux et de petits commerces.

Quand on sait, par exemple, que près d'un tiers des débutants obtiennent actuellement des dispenses de cotisations, je doute que l'on puisse encore majorer leurs cotisations de quelque 20 p.c.

Le statut social est le dernier-né des régimes d'assurances sociales. Qu'il soit l'un des plus mal faits du monde du travail, comme l'a dit M. Delloy, me paraît être une appréciation excessive. Mais qu'il doive être amélioré, ceux qui y ont consacré tous leurs efforts depuis plus de trente ans — et j'en suis — en sont parfaitement conscients.

Ce statut social progresse pas à pas. L'instauration de la pension proportionnelle et le plan de rattrapage de la pension minimum sur le revenu garanti aux personnes âgées me paraissent des acquis importants.

Je signale que trois objectifs vont s'imposer dans l'immédiat: le sort de la pension libre complémentaire, la couverture de l'incapacité de travail et de la maternité pour les conjoints aidants — nous y sommes tenus par la Communauté et je puis rassurer MM. De Cooman et Content sur notre diligence à cet égard — et, enfin, problème important, l'assouplissement des cotisations des débuts d'activité. Nous aurons l'occasion d'y revenir sous peu.

Je crois avoir fait rapidement écho à la plupart des préoccupations qui ont été exprimées par les intervenants que je remercie de l'intérêt qu'ils ont porté à ce budget. Leurs collègues de l'opposition n'auront certainement pas perdu de vue que le bébé que j'ai l'honneur de leur présenter, et qui a aujourd'hui plus d'un an, est un enfant de leur famille. (*Souffles.*) Je n'en suis pas mécontent et j'espère qu'ils ne le seront pas non plus. (*Applaudissements.*)

M. le Président. — Plus personne ne demandant la parole dans la discussion générale, je la déclare close et nous passons à l'examen des articles du projet de loi.

Daar niemand meer het woord vraagt, is de algemene beraadslaging gesloten en gaan wij over tot de bespreking van de artikelen van het ontwerp van wet.

Personne ne demandant la parole dans la discussion des articles du tableau, je les mets aux voix.

Daar niemand het woord vraagt in de behandeling van de artikelen van de tabel, breng ik deze in stemming.

— Ces articles sont successivement mis aux voix et adoptés. (Voir documents nos 332-1 et 2, session extraordinaire 1988 du Sénat.)

Deze artikelen worden achtereenvolgens in stemming gebracht en aangenomen. (Zie stukken nrs. 332-1 et 2, buitengewone zitting 1988 van de Senaat.)

M. le Président. — Les articles du projet de loi sont ainsi rédigés :

*Crédits pour les dépenses courantes (Titre I)
et pour les dépenses de capital (Titre II)*

Article 1er § 1er. Il est ouvert, pour les dépenses du ministère des Classes moyennes afférentes à l'année budgétaire 1988, des crédits, s'élevant aux montants ci-après (en millions de francs) :

	Crédits dissociés		
	Crédits non dissociés	Crédits d'engagement	Crédits d'ordonnement
TITRE I			
Dépenses courantes . . .	5 654,0	—	—
TITRE II			
Dépenses de capital . . .	1 206,4	—	—
Totaux (Titres I et II)	6 860,4	—	—

Ces crédits sont énumérés aux Titres I et II du tableau annexé à la présente loi.

§ 2. Les allocations de base qui résultent de la ventilation des crédits entre divisions organiques et programmes d'activité, telles qu'elles sont reprises dans les tableaux de moyens budgétaires du programme justificatif, font l'objet d'un suivi comptable.

§ 3. Lorsque la décomposition entre divisions organiques ou programmes est opérée dans les tableaux de moyens budgétaires, le ministre, ou le fonctionnaire qu'il délègue à cet effet, peut, dans les limites de chacun des crédits ouverts au tableau de la loi, procéder à une redistribution des allocations de base.

§ 4. Le contrôleur des engagements et la Cour des comptes veillent à ce que les dépenses soient correctement imputées sur les allocations de base et à ce que ces dernières ne soient pas dépassées, compte tenu le cas échéant des redistributions opérées conformément au § 3.

*Kredieten voor de lopende uitgaven (Titel I)
en voor de kapitaaluitgaven (Titel II)*

Artikel 1. § 1. Voor de uitgaven van het ministerie van Middenstand voor het begrotingsjaar 1988 worden kredieten geopend ten bedrage van (in miljoenen franken) :

	Gesplitste kredieten		
	Niet-gesplitste kredieten	Vastleggingskredieten	Ordonnancingskredieten
TITEL I			
Lopende uitgaven . . .	5 654,0	—	—
TITEL II			
Kapitaaluitgaven . . .	1 206,4	—	—
Totaal (Titels I en II)	6 860,4	—	—

Die kredieten worden opgesomd onder de Titels I en II van de bij deze wet gevoegde tabel.

§ 2. De basisallocaties die voortvloeien uit de ventilatie van de kredieten over organisatieafdelingen en activiteitenprogramma's, zoals ze hernomen worden in de tabellen van de begrotingsmiddelen van het verantwoordingsprogramma, maken het voorwerp uit van een boekhoudkundige opvolging.

§ 3. Wanneer de uitsplitsing tussen organisatieafdelingen of programma's gemaakt wordt in de tabellen van de begrotingsmiddelen, kan de minister, of de gedelegeerde ambtenaar, binnen de grenzen van elk van de kredieten geopend in de wetstabel, overgaan tot een herverdeling van de basisallocaties.

§ 4. De controleur der vastleggingen en het Rekenhof zien erop toe dat de uitgaven op de basisallocaties juist worden aangerekend en zorgen bovendien ervoor dat deze laatste, eventueel rekening houdend met de overeenkomstig § 3 doorgevoerde herverdelingen, niet overschreden worden.

— Adopté.

Aangenomen.

Dispositions particulières relatives aux dépenses courantes (Titre I)

Art. 2. Par dérogation à l'article 15 modifié de la loi du 29 octobre 1846 relative à l'organisation de la Cour des comptes, des avances de fonds d'un montant maximum de 10 000 000 de francs peuvent être consenties aux comptables extraordinaires du département.

Au moyen de ces avances, les comptables extraordinaires du département sont autorisés à payer tous les frais de service n'excédant pas 100 000 francs, les indemnités de toute nature allouées sur le budget ainsi que, quels qu'en soient les montants, les frais de consommation d'essence, eau, gaz, électricité et téléphone, les frais d'affranchissement postal par machine et les interventions de l'Etat en faveur des restaurants et réfectoires fréquentés par le personnel du département, prévues à l'article 11.05 du titre I du tableau annexé à la présente loi.

Quant au comptable extraordinaire du département chargé du paiement des avances sur frais de mission à l'étranger, autorisation lui est donnée de consentir aux fonctionnaires envoyés en mission à l'étranger les avances nécessaires, même si ces avances sont supérieures à 100 000 francs.

Bijzondere bepalingen betreffende de lopende uitgaven (Titel I)

Art. 2. Bij afwijking van het gewijzigd artikel 15 van de wet van 29 oktober 1846 op de inrichting van het Rekenhof, mogen geldvoorschotten tot een maximumbedrag van 10 000 000 frank toegestaan worden aan de buitengewone rekenplichtigen van het departement.

Door middel van deze voorschotten, mogen de buitengewone rekenplichtigen van het departement alle dienstkosten betalen tot en met 100 000 frank, de vergoedingen van alle aard welke bij aanrekening op de begroting zullen verleend worden alsmede, welk ook het bedrag moge zijn, de verbruikskosten van benzine, water, gas, elektriciteit en telefoon, de kosten van frankering met de machine en de staatssteun ten gunste van de door het personeel van het departement bezochte restaurants en refecters, bedoeld in artikel 11.05 van Titel I van de bij deze wet gevoegde tabel.

Wat de buitengewone rekenplichtige van het departement betreft, belast met de betaling van de voorschotten op zendingskosten in het buitenland, toelating wordt hem gegeven aan de ambtenaren belast met een zending in het buitenland de nodige voorschotten te verlenen, zelfs indien deze voorschotten meer dan 100 000 frank bedragen.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 3. Vu le caractère urgent des dépenses à prévoir et par dérogation à l'article 15 modifié de la loi organique de la Cour des comptes du 29 octobre 1846, des avances de fonds successives dont il sera justifié ultérieurement, peuvent être consenties au comptable chargé de la liquidation des secours à caractère social.

Art. 3. Gezien het spoedeisend karakter der te voorziene uitgaven en in afwijking van het gewijzigd artikel 15 van de wet van 29 oktober 1846 op de inrichting van het Rekenhof, mogen achtereenvolgende geldvoorschotten die later zullen verantwoord worden aan de rekenplichtige die belast is met de vereffening van de hulp gelden van sociale aard, worden toegestaan.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 4. Le paiement des allocations de naissance et des indemnités pour frais funéraires s'effectue conformément aux règles établies par l'article 23 de la loi du 15 mai 1846 sur la comptabilité de l'Etat.

Art. 4. De betaling van het kraamgeld en van de vergoedingen wegens begrafeniskosten geschiedt volgens de regels vastgelegd door artikel 23 van de wet van 15 mei 1846 op de rijkscomptabiliteit.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 5. Des dépenses relatives à des créances d'années budgétaires antérieures peuvent être imputées sur l'article 12.01, Titre I, du tableau annexé à la présente loi.

Art. 5. Op artikel 12.01, Titel I, van de bij deze wet gevoegde tabel mogen uitgaven aangerekend worden die betrekking hebben op schuldvorderingen van vorige begrotingsjaren.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 6. Le montant des remboursements effectués par les agents du département sur les prêts consentis à charge de l'article 11.05, Titre I, peut être porté au crédit d'un compte spécial ouvert au Titre IV — Section particulière — à gérer par le comptable du service social en vue d'être réutilisé sous forme de prêts.

Art. 6. Het bedrag van de door de personeelsleden van het departement verrichte terugstortingen op de leningen die ten laste van artikel 11.05, Titel I, toegestaan werden, kan overgebracht worden op het credit van een speciale rekening, geopend op Titel IV — Afzonderlijke sectie — te beheren door de rekenplichtige van de sociale dienst ten einde opnieuw gebruikt te worden in de vorm van leningen.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 7. Par dérogation à l'article 6, § 1er, 2°, de la loi du 29 mars 1976, la subvention de l'Etat au régime des prestations familiales en faveur des travailleurs indépendants est, pour l'année budgétaire 1988 et à l'indice 132, 65 (base 1981 = 100), fixée à 4 154 millions.

Art. 7. Bij afwijking op artikel 6, § 1, 2°, van de wet van 29 maart 1976, wordt de rijkssubsidie aan het stelsel van gezinsbijslag ten voordele van de zelfstandigen, voor het begrotingsjaar 1988 en aan index 132,65 (basis 1981 = 100), vastgesteld op 4 154 miljoen.

— Adopté.

Aangenomen.

Section particulière (Titre IV)

Art. 8. Les opérations effectuées sur les fonds spéciaux figurant au Titre IV du tableau joint à la présente loi, sont évaluées à 283 000 000 de francs pour les recettes et à 283 000 000 de francs pour les dépenses.

Afzonderlijke sectie (Titel IV)

Art. 8. De verrichtingen op de speciale fondsen, opgenomen in Titel IV van de tabel gevoegd bij deze wet, worden geraamd op 283 000 000 frank voor de ontvangsten en op 283 000 000 frank voor de uitgaven.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 9. Sont accordées à charge de l'article 60.01.A. «Fonds d'expansion économique et de reconversion régionale» des autorisations d'engagement à concurrence de 373 800 000 francs pour les opérations courantes, en exécution de la loi de redressement du 10 février 1981 relative aux Classes moyennes et de la loi du 4 août 1978 de réorientation économique.

Tout engagement à prendre de ce chef est soumis au visa du contrôleur des engagements et à la Cour des comptes dans les formes de la réglementation en la matière.

Art. 9. Worden verleend ten laste van artikel 60.01.A. «Fonds voor de economische expansie en de regionale reconversie», vastleggingsmachtigingen ten belope van 373 800 000 frank voor de lopende verrichtingen, ingevolge de herstellwet van 10 februari 1981 inzake de Middenstand en de wet van 4 augustus 1978 tot economische heroriëntering.

Elke verbintenis in deze hoofde aan te gaan wordt onderworpen aan het visum van de controleur der vastleggingen en aan het Rekenhof volgens de desbetreffende reglementering.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 10. Le mode de disposition des avoirs mentionnés aux fonds et comptes inscrits au Titre IV du tableau annexé à la présente loi est indiqué en regard du numéro de l'article se rapportant à chacun d'eux.

Les fonds dont les dépenses sont soumises au visa préalable de la Cour des comptes sont désignés par l'indice A.

Les fonds et comptes sur lesquels ils est disposé à l'intervention du ministre des Finances sont désignés par l'indice B.

Les fonds et les comptes sur lesquels il est disposé directement par les comptables qui ont opéré les recettes sont désignés par l'indice C.

Art. 10. De wijze van beschikking over het tegoed vermeld voor de fondsen en rekeningen ingeschreven in Titel IV van de tabel gevoegd bij deze wet, wordt aangeduid naast het nummer van het artikel dat betrekking heeft op elk dezer.

De fondsen waarvan de uitgaven aan het voorafgaand visum van het Rekenhof worden voorgelegd, worden door het teken A aangeduid.

De fondsen en rekeningen waarop door tussenkomst van de minister van Financiën wordt beschikt, worden door het teken B aangeduid.

De fondsen en rekeningen waarop rechtstreeks wordt beschikt door de rekenplichtigen die de ontvangsten hebben gedaan, worden door het teken C aangeduid.

— Adopté.

Aangenomen.

M. le Président. — Il sera procédé ultérieurement au vote sur l'ensemble du projet de loi.

Wij stemmen later over het ontwerp van wet in zijn geheel.

ONTWERP VAN WET — PROJET DE LOI

Indiening — Dépôt

De Voorzitter. — De regering heeft ingediend een ontwerp van bijzondere wet met betrekking tot de Brusselse instellingen.

Le gouvernement a déposé un projet de loi spéciale relative aux institutions bruxelloises.

Dit ontwerp van wet werd gedrukt en rondgedeeld.

Ce projet de loi a été imprimé et distribué.

Het werd verwezen naar de commissie voor de Herziening van de Grondwet en de Hervorming der Instellingen.

Il a été renvoyé à la commission de la Révision de la Constitution et des Réformes des Institutions.

VOORSTELLEN VAN WET — PROPOSITIONS DE LOI

Indiening — Dépôt

De Voorzitter. — De heer Lafosse heeft de volgende voorstellen van wet ingediend:

1° Tot wijziging van de wet van 18 september 1986 tot instelling van het politiek verlof voor de personeelsleden van de overheidsdiensten;

M. Lafosse a déposé les propositions de loi ci-après:

1° Modifiant la loi du 18 septembre 1986 instituant le congé politique pour les membres du personnel des services publics;

2° Tot wijziging van de regeling voor het innen van boeten door de gemeentepolitie.

2° Modifiant le régime de perception des amendes par la police communale.

Deze voorstellen van wet zullen worden vertaald, gedrukt en rondgedeeld.

Ces propositions de loi seront traduites, imprimées et distribuées.

Er zal later over de inoverwegingneming worden beslist.

Il sera statué ultérieurement sur la prise en considération.

Nous poursuivrons nos travaux, ce soir, à 19 heures 30.

Wij zetten onze werkzaamheden vanavond te 19 uur 30 voort.

La séance est levée.

De vergadering is gesloten.

(La séance est levée à 18 h 35 m.)

(De vergadering wordt gesloten te 18 h 35 m.)